

'T GOIRKE

HERINNERINGEN

VAN

FRANS DE KOK

(1988, schriften I, II en III)

Voorwoord

Wat ondergetekende opgeschreven (verteld) heeft, is misschien niet exact, maar wel zo nauwkeurig mogelijk, voor zover mijn herinnering het me ingegeven heeft, 'n stuk geschiedenis van het oude Goirke tussen 1800 en 1980. M'n eigen ego speelt hierin sterk mee.

Frans de Kok

Geb. 4 jan '23
Goirkestraat 75
Schilder

Tilburg, 7 juli 1988

Stuk Geschiedenis van 't Goirke, z'n bewoners, bezigheden, woon- en leefgemeenschap en familierelaties.

't Goirke (Gurke) is ontstaan uit gore moerassige grond, eigenlijk niet geschikt om er te wonen, en begon kort bij het Wilhelminakanaal, dat in 1923 geopend is. Toen voeren er nog zeilschepen.

Waar nu de Ringbaan kruist, begint het Lijnsheike.

Waar nu de Ringbaan naar het Oosten gaat stond vroeger en grote rij kleine huizen, 'n deur en 'n raam. Ik weet, dat er ook nog een klompenwinkeltje was. Als wij vroeger naar Peerke Donders (kapel) gingen, kwamen we daar langs. Ik was als oudste zoon degene, die met onze pa altijd (alleen) mee mocht, 'n Voorrecht! (Later ging moeder 's woensdagmiddags met m'n oudste zuster) Eens moet hij gezegd hebben: "daar in een van die huizen moet onze Pa (Opa) gewoond hebben en die zal er dan ook wel in 1860 geboren zijn. 't Was de familie Francis de Kok -Appels (Engelina). De jongste zoon had vroeger het voorrecht, dat hij zelf z'n beroep mocht kiezen. Hij Franciscus, was de jongste uit 'n gezin van 10 kinderen. Er moeten er ooit 14 geboren zijn, maar 4 zijn vroeg gestorven.

Hoe lang ze daar gewoond hebben weet ik niet. Wel weet ik dat die huizen nog vóór de oorlog '40 -'45 afgebroken zijn voor de doorbraak van de Ringbaan Noord.

Aan de andere zijde, waar de Ringbaan Noord vanaf komt, stond ook een rij huizen, die toen ook weg moesten. Ik ken er nog 'n familie Weijters van, enkele vrijgezellen bij elkaar o.a. 'n ome Bart.

Ongeveer bij de scheiding Goirke -Lijnsheike stond het woonhuis van de familie Mannaerts en die waren schoenfabrikant. Jan Mannaerts was de oprichter ervan. Ik schat zo: 1850. Z'n Zoon Frans volgde hem op. Hij is overleden ik meen in 1930. Heb de begrafenisstoet nog gezien. Hij had 4 zonen, die de fabriek verder leiden t.w. Jan Mannaerts -Pessers, Harrie Mannaerts -Meuldermans (Belgische) -was ook oprichter van de Kamer van Koophandel (voorzitter), Sjef Mannaerts -Schoenmakers (van de wollenstoffenfabrikant Schoenmakers) en Gust Mannaerts -Keijzer. Z'n oudste zoon Frans (Boy) later wethouder van Tilburg (huisvesting). De Mannaertsen waren harde zakenlui, waarvan bekend is, dat de firmant, ik denk Frans sr, op 'n goeie dag aan 'n werknemer vroeg hoe oud hij was. "Ik word vandaag 65 mijnheer". "Dan wordt het tijd, dat ge opstapt! (crisis '30 -'40). Maar ja. Ze hebben d'r trekken wel thuis gekregen. De malaise kwam en ook zij moesten, jammer genoeg voor de werknemers, sluiten. (exit) voorbij omstreeks 1960.

Gaan we verder aan de Oostkant van het Julianapark, in de oorlog '40 -'45 Goirkepark geheten. Vanaf de Hoefstraat 'n rij z.g. wevershuisjes, dan 2 nieuwe huizen. In 't eerste woonde ooit meester Schellen, die later onze buurman zou worden. Toen kwam er meester Proost te wonen. Hij gaf les op de St Janschool aan de Kasteeldreef. Meester Proost was 'n Zeeuw, 'n vrijgezel, 'n goedaardige dikzak. Nu staat er een mooi flatgebouw, niet zo hoog. Voordien was dit bezit van slager Piet Pessers -Suijs, wiens vader ooit aan dezelfde kant bij de Pater Ruttenstraat als slager begonnen is. Nu is slager Pessers aan de overkant gevestigd.

Naast de Pater Ruttenstraat staan nog 2 herenhuizen. In 't linkse woonde voor de oorlog Prof. Dr. Michels, leraar aan het (denk ik) Odolphuslyceum en misschien ook wel aan de Hoge Burgerschool (Paleis Raadhuis) Zoon Joop zat bij mij op de Leoschool.

Daarnaast, waar nu nieuwe woningen staan, meen ik nog 'n voetbalschoenfabriekje te weten. In één van die huizen woont 'n familie de Beer. 'n Zoon ervan is de oprichter van de Tilburgse Koerier. Nu overleden.

Nog even terug naar de hoek van de Ringbaan Noord, zelfde kant. Daar zat slager Piet Pijnenburg, toen 'n nieuw pand en nu is 't weg, jammer! Piet was in diensttijd het slapie (slaapkamergenoot) van onze Pa. Zelf verteld.

Waar nu 't Bart van Peltplein is, stond vroeger de fabriek van Franken en Zonen. 'n Heel oude fabriek. 't Woonhuis stond aan de overkant, niet zo oud. Nu is er een drankenhandel. 'n Kleinzoon, familie Franken -Pessers heeft het nog beheerd. Is getrouwd met een dochter van de familie Louis Schoenmakers -Janssen en gaan wonen aan de (oude) Goirlese weg. Aan dezelfde kant woonde ook nog ene boer Vinken. (z'n zoon zat bij mij in de klas) Leoschool en 'n drogisterij- schildersbedrijf Frans Dekkers. Ook nog bakkerij Bertens en groentezaak W van Overdijk. Wat verderop zat bakkerij van Rooij -Paijmans. Harrie van Rooij was afkomstig van Udenhout. Naast bakker van Rooij -Paijmans was ook nog 'n schoenfabriekje fam. Smulders, 'n vrij groot gezin met dochters en zonen. Eén dochter was met Kees Bertens, de meubelmaker van het Smidspad getrouwd en één met 'n zoon van vishandel Teklenburg, die later partijen verzorgde. Bredase weg.

En: tegenover stonden 2 dienstwoningen van Mannaerts. In de woning naast de inrij woonde Piet Gerrits, de beruchte nazi-politieman. Voor de oorlog heb ik nog bij z'n zoon in de klas gezeten. Toen kon je zo iets nooit gedacht hebben, wat naderhand geschiedenis werd. Piet Gerrits is gefusilleerd, nadat ze hem in Noord Nederland gepakt hebben, ik meen Groningen. 1945. Ik ga nu weer richting Goirkestraat bij de Vernisstraat. (Heel vroegers moet daar 'n vernisfabriekje gestaan hebben) en de Wittebollenstraat.

Ik zie dan 't woonhuis van de familie Broekman, eigenaar van 'n confectiefabriek Stedekestraat, waar hij naar toe liep.

Een van z'n zonen, ik meen Wim, heb ik nog in de klas gezeten. Gene gemakkelijke jongen, haalde thuis de sigaren uit vaders kistje; waar gebeurd. Op school kreeg hij veel strafwerk (Meester Schellen). Een van z'n dochters deed het beter. Die trouwde met 'n Brenninkmeijer C&A Amsterdam! Dochter Leny, niet getrouwd, woonde daar nog lang samen met de moeder. Vader is niet oud geworden. Ik dacht, dat ze daar nu nog woonde. 1988.

Vlak daarnaast woonde vroeger vóór 1940 Leentje Mannaerts, 'n vrijgezelle tante van de familie Mannaerts. 'n Villa, rondom 'n tuin, met diepe achtertuin. Na haar sterven is er Frans Mannaerts -zoon van Jan -komen wonen, die getrouwd was met 'n dochter van Karel de Beer-Eras (Kastofa).

Dan komen we bij het woonhuis van de familie Nico Eskens, die ook in schoenen deed. Twee zonen en 'n stel dochters. Een ervan is met 'n zoon van bakker van Vlerken Noordstraat -nu Heuvelstraat getrouwd. De jongste dochter ('n man - vrouwtype) was vroeger akela bij de verkennersrij en is later met 'n hopman (verkennerij) getrouwd. Vader Eskens leek iets Engels-Aristocraat (met snor) vond ik.

Vernisstraat overstekend komen we dan bij timmerman Piet van Meerendonk, 'n oud huis met soort knotwilgen ervoor. Erachter de timmerwinkel. Goeie mensen waren het. Drie zonen en één of twee dochters. De oudste zoon Frans zette het bedrijf voort. De 2e werd architect (niet in Tilburg) . Frans was al vrij vroeg weduwnaar.

Dan steken we de Wittebollenstraat over en komen we in de lange Goirkestraat.

In het huis waar nu kapper Sulsters woont, woonde vroeger vóór en misschien ook kort naar de oorlog de familie van Waalsden. Hij was leraar op de ambachtsschool en werd daar kapiteintje genoemd (hij was maar klein). Hij was in zijn diensttijd dan ook kapitein (3 sterren) 1939 -1940.

Daarnaast woonde schoenmaker Dalleu. Hij had een zoon Jan, later ook schoenmaker.

Dan komt Schildersbedrijf, Glas -en Verhandel Joh. Smid, 'n meer dan 100 jaren bestaande zaak. De oude Johan (oprichter) heb ik niet meer gekend. Wel z'n drie zonen, die samen de zaak leidden.

De oudste zoon Gust woonde tegenover, Smid -van Ham, sigarenwinkel. De oudste zoon Gerrit was z'n opvolger, mr schilder. Z'n tweede zoon, ook schilder, is later reiziger in verf geworden van 'n verffabriek. En nooit meer iets van hem gehoord of gezien.

De tweede zoon Jan, woonde in de Hasseltstraat -Smid -de Kok (geen familie van mij). 't Huis moest naderhand weg. Daar kwam de Willem de Rijkestraat. Hij had ook een sigarenwinkel. Vroeger veel als bijverdienste! Jan werkte zelf ook mee, hij was de werkman.

De derde zoon Fons, met Mieke de Kok getrouwd, zuster van onze Pa. Hij was wel de grote vakman, woonde in de zaak en de grote leider. In de grote glas- en verfhall zie ik nog zijn werkstukken (stalen) hangen. 'n Heel goeie man. Helaas te vroeg gestorven, nog niet zo lang na de oorlog. Ze vonden hem daar op de WC. Erg was dat. Tante Mieke bleef toen met 7 kinderen achter. Maar doordat ze in het bedrijf woonde, had ze zelf ook nog een winkeltje. Als oudste dochter was ze vroeger thuis, Goirkestraat 128 naast "Opoe", de huishoudster. Zoon (neef) Frans werd ook schilderen de 2ezoon Jan was de behanger. Ome Fons was 'n actieve man, maar kwam je daar op 'n warme zomerse zaterdagmiddag, dan zat hij steeds vóór de werkwinkel uit de zon in z'n hemd. Ik had daar als schildersknecht binding mee. De zaak is nu in handen van 2 zonen van Gust, die ook 'n schoenfabriek hebben. Eén ervan is nog pas overleden (1988). Nog moet ik memoreren, dat ik als schooljongen - ik was zeker vrij -met tante Mieke naar de Besterdse markt mocht. 't Was de eerste keer omstreeks 1930. Tante Mieke hield van markten en dat is ook niet zo vreemd, want die markt is ontstaan uit de Goirkestraat, 't brede stuk. Toen was alles nog zand en toen het Besterdplein gerealiseerd was, ging de markt daar naar toe. Bij de Heikese kerk was de markt voor 't zuidelijke stadsdeel en 't Goirke de noordelijke markt. Je ziet wel, dat bij de kerk 't dagelijkse leven zich afspeelde. Ora et Labora, bid en werk! Dit was even tussen haakjes.

Naast Smid woonde 'n familie van Duitser afkomst: Thieme. Ze hadden een dochter, (ik weet niet, dat ze meer kinderen hadden) die is later met 'n kunstschilder (je ziet: schilders zoeken elkaar op) getrouwd, Gé Hurkmans. Hij had een broer, die huisschilder was. Thuis had de vader ook 'n schilderszaak (Piusplein). 't Huis is er niet meer, ongeveer waar nu 'n kleine flat staat (Oostzijde niet ver van de Heuvel). Kunst zoekt kunst, want die dochter was naaldkunstenares. Maar frappant was: die dochter liep mank, net als Tante Mieke! Zelf heb ik nog les gehad van Gé Hurkmans, toen nog niet getrouwd. Hij ging wel met haar. Omstreeks 1938.

Dan komen we bij de portierswoning van de Wollenstoffenfabriek Eras en Zonen, één van de eersten, die gesloten werd. 't Was 'n groot fabrieksterrein.

Nu weer terug naar de overkant, Oostzijde. Daar woonde vroeger boer Kolen. 'n Echt boerengezin. Hun land lag achter het woonhuis, annex melkwinkeltje. 't Was 'n groot

en stevig volk. Zoon Harrie zat bij mij op de Leoschool. Ze waren welgesteld, hun land lag tot ver achter de Binnenpad (later Korte Hoefstraat). Ooit (ik heb het gezien) stond er een hooimijt in brand. Dat is 'n hitte! Na de oorlog '40 -'45 is het land vol gebouwd. Nog is: Kolen zand -en grindbedrijf, door de oudste zonen begonnen. Verder in de straat zat toen 'n aannemer vóór de oorlog, naam: Harrie van Tongeren.

En dan bakkerij Paijmans -Delgijer. Als kind moest ik op zondagmiddag, die mochten toen open zijn na twee uur zoiets, 'n pond "olienutjes" (pinda's) halen. En op de tafel uitgeschut en maar "pulken". Die het vlugst was, had het meest. Vader Paijmans was geen gemakkelijke. Eens had één van de jongens het in zijn broek gedaan en kreeg een flinke schop toe! Met zoon Tinie was ik toen ook bevriend. Achter de bakkerij 'n grote tuin en 'n kooi met varkens. Er groeiden ook knollen en wij hadden er plezier in die beesten met die knollen te bekogelen, die flink knorden natuurlijk. Maar daar konden ze wel tegen! De Delgijers waren, denk ik, Limburgers.

Daarnaast (nu frutje ook wel de Woelgeest genoemd) Maas heeft het. Ik bedoel hiermee Kees Maas, de zoon van Lowieke Maas, die die bijnaam had. Vanaf het Smidspad is die zaak daar groots opgezet. Daarvoor op de draai was toen koperslager Schoenmakers gevestigd, 'n lang oud pand, woonhuis en werkplaats. 2 broers leidden de zaak.

Dan komt slagerij P. Westland. Ook daar kwam ik veel. Ik ben een tijdje bevriend geweest met zoon Pietje. Is helaas jong (was nog op school), vroeg gestorven... Moeder Westland was 'n zwak menske, zat altijd op 'n stoel. Vader (slager) Westland was evenals ik postzegelverzamelaar, en kreeg ook zegels van hen en ruilen natuurlijk. Ze waren goeie mensen en ik maakte ook heel makkelijk vriendschap. Daarom heb ik er zoveel gehad. Naast de open poort komen we bij de (schilder) Gust Smid -v.Ham, al eerder genoemd! van driemanschap Joh. Smid. Ook daar kwam ik toen. 'n Vrij groot gezin. Ik moest er ook tekeningen maken, toen ook al! en kreeg er eens 'n pannenkoek van één van de dochters. Toen al werd 'n pannenkoek opgerold.

Dan mecanicien Bart Smulders. Als hij nog leefde was hij zowat 125 jaar of meer. Zoon Jan woonde in de Hasselt tegenover de kerk en nog 'n zoon Faas hebben de zaak nog lang voortgezet, nog lang na de oorlog '40 -'45. Van Bart Smulders ging toen het verhaal, dat ie eens 'n aambeeld middendoor sloeg! Of 't waar is?

Aan de smederij een rij oude huizen (van Smulders) waar hij ook woonde, Faas 'n zoon met gezin en ongetrouwde dochter (Cor), die ook postzegels verzamelde.

Dan zat daarnaast toen Kapper Dinslage, nu groentezaak. M'n 2 zusters gingen daar toen naar toe.

Vlak ernaast Café van Gijzel. Met de kermis stond daar 'n mortierorgel en kon men dansen. Ik ging er kijken. Dat was plezierig om te zien. Daar is ook eens de "Reus van Rotterdam" geweest. Ik meen, dat er toen ook een klein drankwinkeltje aan zat.

Ook weer lang geleden van 1900 tot 1935 woonde daarnaast op de hoek van de Binnenpad, schilder August (Gusje) Biesen. Er waren drie zonen, geen dochters. (Niet dat ik weet). Jan de oudste werd ook schilder, de 2^e Noud, meen ik slager en de 3^e van de school af, altijd tot aan zijn pensioen bij Jac. v.d. Brekel, kledingzaak op de Heuvel.. Gusje Biesen was 'n echte schilder, ook kunstschilder. Hij etaleerde ook. Hij werkte toen ook voor de zusters, Ignatiusgesticht. Ene zijvleugel was de kapel en die had een torentje met 'n klok. Om 12 uur 's middags "het Angelus". Ik zie hem nu nog op het dak 't torentje schilderen. Hij was toen al in de vijftig. Omstreeks 1935 is het pand afgebroken en toen heeft daar Vic. Vermeer 'n kruidenierszaak gebouwd. Hij kon dat wel, want hij was intussen met 'n dochter van "Mieke van Helvert" getrouwd. Zeer bekend, ik meen dat ze van Dongen kwam, zakenvrouw in textiel, net zoiets als Miet Loos. Zoon Frans volgde haar op, zoon Piet vestigde zich in de Besterd hoek Molenbochtstraat -Koestraat. Piet is met 'n zuster van Jos Mommers getrouwd, die schilder werd. Ik heb er nog gewerkt. Jos zat met een drogisterij in de Hasseltstraat. Z'n zoon Lex nu in de Heuvelstraat. Ik ben voor thuis (de naaister) er veel in de winkel geweest.. Witgoed aan het stuk, band en garen. Toen ging alles nog per el, ongeveer 70 centimeter.

Frans en z'n vrouw waren prettig voor de klanten. Eén winkeljuffrouw herinner ik me nog: juf. Uitjes, 'n gezellige dikke, die woonde naast voornoemde Tos Mommers. Frans had altijd 'n sigaar in z'n mond. Ook zoiets blijft bij. Onze naaister was toen Cor Dirks, van Hogendorpstraat. Met haar 29 jaar getrouwd.

Naast van Helvert hoek Houtstraat Café Bierings. Toen was het pand van Bakker Smarius. Café de C, toentertijd C. Dirks. Houtstraat oversteken. Hanie Meijs, elektricien van beroep, verkocht ook radio's en speelgoed. Getrouwd met 'n zuster van Frans van Gorp, dus werd het Meijs van Gorp. Zoon Sjakkie zat bij mij in de klas. Harry is niet oud geworden. Heel lang geleden in Oisterwijk bij het zwemmen verdronken omstreeks 1940.

Dan komt slager Fons Pessers. 'n Grote vent, die 's zomers als 't (smiddags) niet druk was vóór de winkel op 'n stoel achterstevoren (de stoel) zat met z'n 2 grote grijze honden. Nu nog weet ik, ik was braam gezien (bessen) plukken, dat ik met m'n trommels bramen langs hem kwam. Hij zei: "Wilde ze niet verkopen? Ik geef er een kwartje voor", toen veel geld voor 'n jongen. "Nee", zei ik, "want dan kan ik thuis niet laten zien hoeveel ik geplukt heb". Dat ging bij mij vóór geld. De tegenwoordige Fons Pessers moet er 'n kleinzoon van zijn. Z'n moeder leeft nog, de vader niet meer. De Pessers-en werden niet zo oud en de moeder van de huidige Fons Pessers is voor de 2^e keer getrouwd. De oude naam in de Goirkestraat was Pessers -Dankers. Achter

het huis 'n grote schouw, waar de hammen en de klissen (rook-) vlees gerookt werden met eiken stronken, wortelstukken, die er bij lagen langs de Houtstraat.

Waarom die toen zo heette? Ze liep met 'n hoek naar de Veldhoven. Kwam misschien wel door de Mijnhouthandel Daems, 't "Bels Boerke" genoemd. 't Hele gezin werkte en zaagde de lange dennens uit de (Maast) bossen, die Brabant toen volop had, tot z.g kortelingen, mijnstutten. Ook werden die in de bouw gebruikt, dwarspalen v.d. stijgers. Toen de mijnen in Limburg gesloten werden was 't afgelopen en is één van de zonen (de oudste?) in de Textielverkoop gegaan. Stoffenhuis "Oude Lind" is door hem gesticht na eerst natuurlijk van het verdiende mijnhoutgeld 'n groot pand te hebben gebouwd. De Daems waren Belgische. Vandaar! Eén van zijn dochters is met Frans Lahaije (Limburger) getrouwd en zette de zaak tot op heden voort. Echte zakenlui. Het kan ook zijn, dat in de Houtstraat ooit een klompenmaker zat.

Ik meen me te herinneren, dat, waar nu het Fraterhuis "Peerke Donders" staat vanaf 1934 vele boomstammen lagen. Frater Alfonso, 6^e klas Leoschool z.g. bijgenaamd "Jetske" omdat hij vroeg kaal was misschien? 'n Goeie mens was het.

Ik denk er nu aan, dat ik de wed. Paijmans overgeslagen heb. Die zat op de hoek Korte Hoefstraat met 'n drankwinkel. "Wewuke Paaij", was al vroeg weduwe. Jan Paijmans, broer van Toon Paijmans de bakker al genoemd, heb IK zelfs nog niet gekend! Het was geen sterk geslacht. Eén broer was priester, ik meen pastoor, heb ik wel gekend. Ze (wewuke) bleef met 2 dochters en één zoon achter, die de winkel even na de dood van z'n moeder voortzette. Enkele jaren geleden is ook hij (Sjef) gestorven. Sjef is nooit getrouwd. Hij bleef z'n moeder helpen. 'n Goeie jongen! De oudste dochter is apothekersassistente geworden. De jongste is met 'n zoon van bakker van der Westen (uit z'n tweede huwelijk) getrouwd, in 't Smidspad ingetrokken. Ook is 'n dochter van bakker van der Westen (uit het 1e huwelijk) met 'n zoon van bakker Klerks (Smidspad) getrouwd. Later is het nog samengevoegd tot: "Van der Westen -Klerks". Bakker van der Westen had al heel vroeg 'n bestelauto met chauffeur. Die heette Rademakers, ook uit het Smidspad. Later is hij getrouwd met 'n kapster Mej van Hest, 'n sigarenwinkeltje vooraan op 't Smidspad bij de Goirkestraat en woonde toen naast timmerman Piet Spijkers ook op het Smidspad.

Ik ga weer de Goirkestraat in. Naast Fons Pessers woonde Miet Cornelissen, 'n vrijgezelle kostuumnaaister . Ze woonde samen met 'n verpleegster van het Sint Elisabethziekenhuis. 'n Goed onderhouden vrij oud huis, dat wij als huisschilder altijd hebben onderhouden. Miet was een echte juffrouw en heel vriendelijk.. Naast haar zat de firma de Kort -van Leeuwen, huishoudelijke artikelen en speelgoed. Hij had vroeger vóór de oorlog 'm benzinepomp langs de straat. Hij moet ook nog fietsenmaker zijn geweest. ze hadden, meen ik, maar één dochter. Verder niet veel van bekend.

Vroeger 1920 -1940 zat daarnaast groenteboer van den Boom, echte ouderwetse menskes. Ze waren klein, hoewel d'r 2 zonen groot waren. V.d. Boom ging met z'n handkar met groenten en fruit in de Goirkestraat langs de deuren. Dochter Riet, later getrouwd, is er nadien 'n sigarenwinkel begonnen. 'n Oud-buurman van ons (ook 'n schoolmeester-meester Schellen kwam naderhand naast ons wonen) moet ooit gezegd hebben: "Boom, slecht en duur!"

Dan weer 'n bakker: *Naas* (Ignatius) Smulders -Maas. Wij gingen er altijd naar de winkel. Ik kwam er wel eens in de (oude) bakkerij. Leuk was het speculaas draaien met 'n machientje! Ze stonden bekend om de speculaas, dikke beschuiten en anijsbeschuit. Ze hielden ook kostgangers, een zekere Fons was reiziger in schoenen bij Mannaerts, de andere Christ Kuijten afkomstig uit Waspik was organist van het Goirke (kerk). Hij was ook dirigent van de Korvelse Harmonie "Echo de Montagnes" en van de Waspikse Harmonie. 'n Zeer muzikale familie. Van z'n vader (weet ik van mijn vrouw, die ook een Waspikse is) moest hij thuis alsmaar repeteren. En hij heeft het gemaakt! Nog niet zo lang geleden gestopt. Fons is dood. Zoon Nico Smulders zit er nog.

Vlak daarnaast de dames van de Sanden (of Zanden) moeder met 2 dochters onderwijzeressen. Later verhuisd -moeder was gestorven- naar de naoorlogse Zweedse witte huisjes aan de Ringbaan West. Ze hadden een Mariabeeldke aan de buitenmuur. Ik geloof, dat het nu weg is. Na de van de Sande's kwam er koster van Erp Koster Antoon Aarts was intussen gestorven. Zijn (oudste)was koster in den Bosch geworden. Van Erp was 'n gezin met vele kleine kinderen. Mijn zuster Sjaan is er toen kindermisje geworden. Het huis, no 66, was, denk ik, van de pastorie naast het kerkhof.

Dan kom ik bij 'n kerk (St. Dionysius). Daarover later. Nu naar de overzijde.

Daar komen we bij de Wollenstoffenfabriek H. Eras & Znn zoals ik al eerder zei: "Een van de eerste die gesloten werd". Harrie (de zoon) getrouwd Eras Janssen, stichtte lang daarvoor 'n nieuwe fabriek aan de Ringbaan Noord. Men noemde dat de nieuwe Eras, later gefuseerd met Elias (Industriestraat), werd Elias-Eras, later ook gesloten. Nu staat er Energiebedrijven Tilburg. Eras Janssen woonde toen tegenover de Kasteeldreef, 'n groot woonhuis, staat er nog, vrij nieuw. Ze hadden twee zonen, een ervan reed paard, ook door de straat naar de fabriek? Is later met 'n Haagse onderwijzeres getrouwd, waarover veel gesproken werd toen. Ik geloof, dat hij ook motor reed, als ik me goed herinner. Onze pa heeft ooit verteld, dat mevrouw Eras ooit door de pastoor gemaand werd, omdat ze te dun gekleed was, te weinig aan had. Dat kon toen niet, ook al was ze fabrikantsvrouw.

Naast Eras en Znn zaten onze burens Louis en Alfons Schoenmakers, ook wollen stoffen, veel dames wollen stoffen. Ook 'n oude fabriek J. Schoenmakers & Znn. De stichter ervan noemde men: "Pinneke Schoenmakers", omdat hij zo pinnig (zuinig) was. Nu zit op die complexen Garage van den Boom, klein begonnen in de van Hogendorpstraat, nu 'n groot bedrijf. De van Hogendorpstraat heette vroeger Nieuwe Hasseltse weg.

We steken die straat over en komen dan bij 'n paar oude huizen. In 't linkse woonden de dames Reyniers, twee vrijgezellen, een ervan een echte antieke; lang en rijzig. Ze zaten in de muziek, vioolles. Hun vader was de bekende Willem Reyniers, componist en organist van de Goirkese kerk. Componeerde ook missen. Ik ben er ooit een keer binnen geweest, grote plavuizen vloeren, echt oud. Toentertijd kon je ze met de vioolkoffer in de straat tegenkomen. Boven aan de gevel onder de gootlijst stond toen: "Orgels en Harmoniums" Nu zit er Piet Meijs, zoon van Harre Meijs, speelgoederen.

Dan: Dokter Piters, voluit: P. de Steenhuijsen Piters. Ik heb het oude doktershuis nog gekend. De zoon, ook dokter, heeft er 'n groot nieuw pand laten bouwen omstreeks 1930. Ik zie nog de oude dokter Piters in z'n grote pruttelbak (auto). Ik noem dat zo, omdat die auto zo pruttelde onder het rijden. En die uitlaat ! Het was toen een van de weinige auto's. Misschien wel de enige in de Goirkestraat. De jonge dokter trouwde een heel frivool dametje, altijd volgens de mode gekleed. Daar had ze alle tijd (en geld) voor, want er waren geen kinderen. Ze zaten wel 's zondags altijd samen in de kerk (vaste plaats). Later is hij uit Tilburg vertrokken is er een andere dokter gekomen. Even maar, toen kwam er dokter Palmen. De jonge dokter Piters werd ook wel de 'zeven geitendokter' genoemd. Och, vele mensen hadden wel 'n bijnaam. Zijn broer, Steenhuijsen Piters - Ackermans had aan het Wilhelminapark 'n looierij. Dat was een heel ander type. Ikzelf heb er ooit aan z'n huis gewerkt en kreeg van hem 'n doos sigaretten (Chief Whip). Zelf rookte hij meest sigaren. Goeie mensen. Heb ook nog bij de looikuipen gestaan. Nou, je kon toch maar beter schilder zijn. Ja, die kant van het park hoorde ook bij het Goirke, tot aan de ziekenzusters Franciscanessen. Toen er de Theresia nog niet was, hoorde daar nog meer bij. De andere kant was par. Gasthuisstraat.

Naast dokter Piters zat vroeger tot plusminus 1945 stoffenzaak van den Dries. Ik geloof, dat er alleen zonen waren. Nadien kwam er v.d. Boom & Rijs in stoffen. 'n zoon van groenteboer van den Boom, die ook de Leoschool gevolgd heeft. Vervolgens het woonhuis van de familie Jan van den Abeelen -Schoenmakers. Een mooi groot oud huis, 'n grote tuin met kippen, maar er was geen waterleiding. Ze hadden nog een pomp in de keuken met 'n zwengel, grote koperen greep. Jan was een herenboer. Je kon er gezellig mee praten. Ze hadden mooie spullen in huis, veel kristal. De woonkamer was langs de straatzijde. Janske, z'n vrouw, ik meen, dat ze zo heette, heb ik niet zo goed gekend. Ze was als eerste overleden. Jan nam toen 'n

huishoudster (ze hadden eerst een dienstbode). Ik heb ze nog meegemaakt, 'n plezierige vrouw. Wij werkten ook bij hen. Ze was een zuster van de Beer, de oprichter van de Tilburgse Koerier. Nadat Jan gestorven is, is ze getrouwd. Jan was ook koorzanger. De huishoudster was Marie de Beer. M'n burens, fam. Schoenmakers Claesen, zullen er nog wel van geërfd hebben, want 't waren oom en tante. Ze hadden geen kinderen.

Vlak ernaast met een poort ertussen woonde vroeger omstreeks 1925 Jaoneke de Beer (weer 'n de Beer) en zijn vrouw, al wat oudere mensen. 't Was onze eerste schoenmaker. 't Moet familie geweest zijn, want zij heette de Kok (Mieke). Dat wist ik pas later. 't Was een nicht of misschien wel 'n zuster van onze opa. Ze waren wel van dezelfde generatie. Ik kreeg er altijd 'n paar centen, als ik de schoenen op kwam halen. Zo leerde ik al vroeg met geld omgaan. Ik was toen tussen de 5 en de 10 jaar.

Dan daarnaast was de drankzaak van Van Dijk, 'n kleine winkel met toen een soort loket, waar de drank door gegeven werd. Op de toonbank, ook bij de wed. Paijmans een grote glazen pot met 'n citroenschil (schilletje), citroenbrandewijn. Daar schepte men dan uit. De Van Dijk's, ik meen Kees, was 'n groot gezin met wel 10 kinderen. Achter in de grote tuin groeiden de morellen (kersen) "t Was een vrij groot soort volk. Met zoon Jan heb ik nog in de klas gezeten. Bernard, de jongste, kom je in het Nieuwsblad als redacteur /schrijver ('t sociale) dikwijls tegen.

Later zijn ze vertrokken naar 'n groot pand (naast Remmers de Jager in vis). 't Huis /winkel in de Goirkestraat groeide uit z'n voegen en o.a. Bernard is in de Nijverstraat geboren. De leeftijden lagen tussen de 66 en pl. 54 jaar. Vroeger stierven veel kinderen heel jong. Na hun vertrek heeft er nog een tijdje een familie Kraanen gewoond met de drankenhandel. Met zoon Harrie heb ik ook in de klas gezeten en omgang gehad (postzegels). En een zoon is priester geworden, ik meen nog pastoor in Brabant op 'n dorp. 't Goirke was slechte grond, maar 't priesterschap groeide er welig. Er is ooit geschreven: "t zijn mensen uit één stuk". Van dit voorgaande is niets meer te zien. Er kwam 'n textielzaak voor in de plaats, 'n employé van Dröge, die voor zichzelf begon mede voor z'n kinderen.

Daarnaast weer enkele winkelpanden. 't Oudste wat ik ervan weet is de "Tafie", 'n kruidenierszaak, waar ik in m'n kleutertijd al boodschappen moest doen. Ons moeder deed zelf geen boodschappen. Daar werd ik al vroeg mee belast en ik deed het graag. Ook vanwege 't snoep, dat ik kreeg. Dat hoorde er gewoon bij. Na de Tafie kwam er Vic. Vermeer in (reeds eerder genoemd). Toen die naar de overkant was verhuisd, kwam er André van Hilst in uit Waalwijk. Hadden in Tilburg enkele filialen o.a. in de Veldhoven. Bestaat niet meer. Ik denk, omdat de "Spar" toen in opkomst was (Nieuwkuijk), 'n zelfstandige inkoopcombinatie.

In 't pand ernaast zat toen kleermaker Faas (1930). Daarna kwam toen de slagerij van Meerendonk. Daar moest ik 's morgens uit de mis voor de boterham gaan halen. Lekker fris 's zomers uit de grote ijskast (gekoeld met grote blokken ijs van de ijsfabriek) voor 7 cent een ons boterhamworst of preskop. Hoe kon dat toen! Je kon daar voor één gulden veel kopen. Maar 25 gulden was toen een heel goed weekloon. Nu is er bloemenhandel Derksen gevestigd. 'n Dochter ervan is met mijn neef Sjaak van Son getrouwd. Vader Derksen is al lang geleden gestorven. De moeder heeft de zaak voortgezet.

Na haar dood door de oudste zoon Dirk. Boven de zaak van André van Hilst was 'n bovenhuis met aparte voordeur. Ooit woonde daar moeder en dochter Boog. Juffrouw Boog was onderwijzeres op de Wilhelminaschool in de Molenstraat. Ze waren wel katholiek, al stond ze op 'n protestantse school. (In de oorlog moest "Wilhelmina" eraf.) 't Hoofd woonde ernaast. Den Besterd en omstreken kende nogal wat protestanten vanwege "d'n atelier", Werkplaats NS.

Naast de overdekte poort van bloemist Derksen indertijd -1920-en ik denk al wel vroeger de vrijgezelle zusters Stakenborg, maar werden kortweg "Staak" genoemd. Ongetrouwde vrouwen werden in de volksmond: "jonge meid met een oude kop" genoemd. Zus To (bijgenaamd "Toke Rommel" had een soort "winkel van sinkel" van alles te koop met een luid rinkelende winkelbel. De andere had een hoeden- en pettenzaak. Ik weet niet zeker, maar 't kan zijn, dat ze samenwoonden.

In 't huisje ertussen woonde rond 1930 ome Michel de Kok en tante Tina, niet lang getrouwd toen. Met elkaar hadden ze een kaartclubje.

Daarnaast zat de familie Bannenberg, broer Piet en zuster Marie. Ze hadden een winkel in schrijfbehoeften en sigaren. Die stonden trapsgewijs op de toonbank. En ze waren Postkantoorhouder. Er was ook 'n grote staande brievenbus. Neef Kees van Meerendonk woonde erbij in, die achter het huis 'n drukkerij had. Ook toen vrijgezel evenals Piet en Marie. Kees is op later leeftijd getrouwd. Piet stond na drie uur, sluitingstijd, 's zomers vooral, aan de winkeldeurpost met z'n bolerosigaret en Marie zorgde voor de huishouding. Piet moest in de mobilisatie 1930 -1940 in dienst. We hebben hem nooit meer teruggezien!

Dan zat daarnaast ook en nog langer de Limburgse familie Lahaije. Vader Lahaije was portier bij Dröge wollenstoffenfabrikant. 'n Gezin met een stuk of wat jongens. Een ervan is met de dochter van Daems (Bels Boerke) getrouwd. De stoffenzaak "de Lind" bestaat nog steeds. Vader (portier) Lahaije moet ooit in Ned. Indië koloniaal zijn geweest. Was nog te zien aan z'n verweerd bruin gezicht!

Dan komen we op de hoek van de Kapelstraat. Drogisterij Jan van Gils met vrouw ('n dikzak) en 'n stel dochters Ja z'n vrouw heette van Tulder, ik meen 'n zuster van de bekende Tilburgse zanger: Louis van Tulder.

De woning van Lahaije voornoemd onder eenzelfde dak en vroeger door de vader van Jan van Gils, die aannemer was gebouwd. Achter de drogisterij waren enkele magazijnen, daarachter 'n grote tuin, waarin ik nog de kalkkuil zie liggen. Nog vóór de oorlog zijn hierop woningen gebouwd. Ik meen door Sjef van Huijkelom (Goirkestraat), die later nog vóór 1940 woningen gebouwd heeft aan de overkant van de Kapelstraat in de voormalige tuin van juffrouw Swagemakers. Zij was de eerste dode, die ik op haar sterfbed gezien heb (Omstreeks 1930). Ieder, die haar nog wilde zien, mocht binnen. De deur stond open. Ze woonde alleen, ook vrijgezel met een huishoudster. Wat woonden daar toen veel vrijgezellen!

Even nadien is het pand afgebroken om plaats te maken voor het villaatje van Gust Mannaerts -Keijzer, die toen aan het Wilhelminapark, 't trappenhuis naast bakker van der Westen woonde en waarin toen dokter Mannaerts -Aelen (fabrikant Aelen Noordhoek) zich vestigde. Dokter Mannaerts is de zoon van Sjef Mannaerts - Schoenmakers Wilhelminapark.

Tegenover de kerk (Dionysius Goirke) begon de Kapelstraat, genoemd naar de Hasseltse Kapel, waar ze met vele bochten naar toe liep, verder naar het kanaal, Stokhasseltse Kerkstraat.

De Geschiedenis van de Goirkese Kerk

't Goirke kreeg z'n kerk in 1698. 't Was 'n leemen schuurkerk. Ze kregen die van de toenmalige Staten Generaal. In 1672 ('t Rampjaar) was de stemming bij de overheid iets milder geworden -streng protestant (anti -katholiek). Maar ze moest wel komen in 't afgelegen gebied, wat 't Goirke toen was. Ze stond op de plaats waar de kerk nu staat. De pastoor van 't Heike (dat was de enige kerk) verhuisde naar 't Goirke en bediende van daaruit ook 't Heike. Tot 1724 zijn de "noordelijke" katholieken daar samengekomen. Dat de kerk daar kwam had het grote voordeel, dat er in 't praktisch onbewoonde Goirke -moerassige gore (Goirke later genoemd! 't was geen herdgang zoals bijvoorbeeld Oerle en Korvel) méér mensen kwamen wonen en 't is geschied!

Het werd later één der belangrijkste wijken van Tilburg. De tweede schuurkerk werd in 1725 gebouwd op de plaats waar nu het kerkhof ligt. Ze mocht niet hoger worden dan 6 meter en tussen elk gebint mocht slechts een vierkant of rechthoekig raam zitten, dus weinig licht. Ze moest sterk afkijken van de echte bestaande kerken en mocht ook niet verbouwd of vergroot worden. Ze had 'n plat rieten dak. Gebod van de toenmalige protestantse heersers. In één maand is na hard werken klaargekomen. Ze is "met alle eer" schuurkerk genoemd. Na een hevige storm is het dak eens ingestort. 'n Request naar den Haag en men mocht toen 'n versterkt zogenaamd wolvendak -'n dubbel dak -bouwen. Dat was 20 oktober 1742. De muren moesten

ook versterkt worden. Die konden het dak anders niet torsen. Op 13 juni 1757 moest men weer verzoek stellen om weer een rieten dak te plaatsen. Zo ging het maar door! De eerste pastoor (eerst kapelaan) was Sprong, een Witheer -Norbertijn van de abdij van Tongerlo van 1745 tot 1777. Hij was geliefd bij de katholieken en zelfs geacht bij de protestanten, bij iedereen.

Nog memoreer ik, dat in Hongarije en naburige landen "de Pestziekte" was uitgebroken. En door de Staten Generaal werd iedereen verzocht hiervoor te bidden. Het was ook hun lijfsbehoud. Er mocht echter geen bedevaart (Kevelaer) gehouden worden, waarom de Tilburgers hadden gevraagd. De drost (hoofd van de gemeente) stak daar 'n stokje voor! Request Den Haag!

Op 1795 kwam de "Bataafse Republiek" * en daarmee de vrijheid van de katholieken. * de Bataven, Batuwe = Betuwe.

Dat bracht in onze stad Tilburg groot enthousiasme. In 1729 werd de stad in twee parochies verdeeld. 't Goirke werd zelfstandig & wijken waren er: o.a. Veldhoven, Hasselt, Stokhasselt, Oost -en West Heikant, de Hoeven (Reitse Hoevenstraat) en de Rijt. In 1803 kreeg de schuurkerk 'n orgel. In 1814 kwam op de kerk ook 'n koepeltje. 15 jaar later kwam er ook 'n uurwerk in, vervaardigd door de Goirkenaar J. Broeders, en het begon op een echte kerk te lijken, In 1819 kwam er in de plaats van 't koepeltje een torentje, waarin later drie klokken. In 1829 telde de bevolking van de parochie 't Goirke 5701 zielen. In 1826 werden de Witheren van Tongerlo vervangen door wereld geestelijken. De laatste Witheer was Mathias Stals. De eerste "zwarte" pastoor was Wilhelmus van de Ven (later Bisschop) Hij had er veel interesse in. De oude schuurkerk had op 18 april 1809 nog bezoek gehad van koning Lodewijk Napoleon broer van de grote Napoleon Bonaparte. In 1829 (29 juni) bezocht koning Willem I de twee kerken 't Goirke en 't Heike. Kroonprins Willem II heeft de kerk van 't Goirke ook bezocht en hij vond de toestand onhoudbaar. De aanvraag om subsidie had na het bezoek van Willem I geen succes, maar door de persoonlijke inzet van de kroonprins kwam het toch nog in orde.

Pastoor van de Ven en pastoor Zwijsen waren toen eens op audiëntie bij koning Willem I. Die was blijkbaar niet in zo'n beste stemming en moet gezegd hebben: "Ik kan mijn geld wel beter gebruiken!" in antwoord op de vraag van de heren pastoors om steun voor de nieuwbouw van de Goirkese kerk. De kroonprins, die naast de koning stond, vroeg daarop zachtjes aan pastoor Zwijsen: "Hoeveel moest gij hebben?" "Tienduizend gulden", antwoordde hij (Zwijsen). "Goed, ik zal ervoor zorgen", beloofde de prins. Hij hield woord en 't Goirke kreeg fl. 25.000. en de parochianen brachten daarop nog fl. 10.000. bijeen. De architect van de nieuwe kerk was Henricus Essens uit Oisterwijk. Op 10 augustus 1835 vond de eerste steenlegging plaats en op 1 oktober 1839 geschiedde de inwijding door Mgr. Den Dubbelden, apostolisch vicaris van den Bosch. Er heerste grote vreugde op 't Goirke, want na zoveel jaren strijd hadden ze nu 'n fraai kerkgebouw. De oude schuurkerk werd afgebroken en waar ze heeft gestaan ligt nu het kerkhof.

Na 100 jaar in 1938 werd deze kerk ook weer verbouwd. Het priesterkoor werd afgebroken. Er kwamen twee nieuwe zijvleugels en bovenop het vergrote priesterkoor 'n hoge massieve toren. Onder deken Bots was reeds eerder het eerder het voorfront van de kerk veranderd. Dat kostte de deken fl. 10.000. Pastoor C. Sprengers was toen in 1938 de bouwpastoor. Zijn voorganger gestorven medio de jaren dertig, was Dr. Le Blanc. "t Was een heel vriendelijk pastoorke (Hij was niet groot) . Ik weet nog van hem als hij ons als kinderen zag zei: "Ha daar hebben we de Kokskes. Als de oorlog er niet tussen was gekomen, was ook de oude kerk vernieuwd in de nieuwe stijl (zijvleugels) met voorop 'n grote nieuwe toren. Pastoor Sprengers vond het jammer ook dat stukje levenswerk niet meer te hebben mogen voltooien. De aannemers in 1938 waren Mertens & Weterings uit Raamsdonksveer.

Ook mag ik niet vergeten, dat de oude pastorie in 1927 of daaromtrent is afgebroken en meer naar de straat toe is de nieuwe pastorie verrezen. Aannemer was P. Suijs & Zn uit de Veldhovenstraat te Tilburg. Het nu gerestaureerde "Norbertuspoortje" was ooit de ingang van de oude pastorie . In de huidige Dionysuskerk heeft nog lang de doopvont gestaan, waarboven "onze Heilige" Peerke Donders gedoopt is. In de kerk ook nog 't grote schilderij van de onthoofding van de H. Dionysius. En ook te zien is 't beeld van de H. Quirinus, 'n Romeins soldaat. Nog vermeldenswaard is de marmeren altaarsteen, wit Carrarisch, die plus minus 3 ton weegt. Ja, toen was 't Goirke met z'n rijke fabrikanten 'n sterke parochie met beter slijk (slijk der aarde) waaruit 't Goirke vroeger bestond!

Dan rijst bij mij nog de vraag: Waar komt de bijnaam "Turk" vandaan? Want zo werden de "Gurkese" mensen vroeger genoemd! Ik zou zeggen: de Gurkesen hebben vroeger altijd, net als de Turken vroeger (de Moren- Spanje) gevochten voor landbezit, maar wij voor onze kerk!! Of: de Turksleren broek, die een werkmans vroeger altijd droeg?

Vermeldenswaard is ook de huidige torenhaan. Is ooit omstreeks 1930 door een zuidwester storm met de spits op het kerkhof terecht gekomen. Na gerestaureerd te zijn is de toren iets ingekort en afgerond (afgestompt). De toren is inmiddels afgebroken.

Veel van het voorgaande is van C. (Kees) Weijters, mijn oud -buurman, historicus en onderwijzer en besproken ten huize van kunstschilder Gé Hurkmans, toen woonachtig aan de Goirkestraat 127. C.Weijters is enkele jaren geleden overleden. 92 jaar.

Goirkenaar Broeders, die het eerste torenuurwerk maakt, zou familie kunnen zijn van Riel- Broeders. Bouwopzichter van Riels volgt nog in deel II .

Processies vroeger.

Op Sacramentsdag (toen zondag /feestdag) werd altijd de processie gehouden in de kerk. 't Was 'n stichtende gebeurtenis! De baldakijn, waaronder de pastoor met het Allerheiligste, werd traditioneel gedragen door vier ongehuwde mannen (ook dat viel

mij op)! Eens waren dat in de dertiger jaren: Kees van Meerendonk, Piet Bannenbergh e.a.. Ook kwamen ze uit de middenstand

We zijn bij het scholen- en kloostercomplex, in voorbijgane tijd van de Zusters van Liefde (moederhuis Oude Dijk). Maria Muloschool en Kleuterschool met speelplaats, hek langs de straat, dat voor de oorlog bedekt was met ijzeren platen, zodat je niet zomaar de plaats op kon kijken. Wel er onder door. (privaat meisjes) Klooster met kapel, goed onderhouden door de werkzuster. Pension voor de goeude stand, zicht hebbend op de weg. Achter en boven voor de gewone mens. Ik weet niet of een echtpaar op één zat. Wel waren de meeste alleenstaand . 't Ignatiusgesticht. Omstreeks 1910 vóórdat de nieuwe school er was, moet heel vroeger de school in het klooster zijn geweest.

In het zogenaamde "Zusterstraatje" ernaast is er nog steeds de deur die toegang gaf. Dat straatje heette toen Veldstraat. Ze liep met een grote boog langs 'n blauwsloot naar de Veldhoven. Vandaar de benaming. Die blauwsloot liep vanaf de Veldstraat naar het tegenwoordige Leo XIII plein, wat toen allemaal weiland was. Aannemer Harrie Aarts (broer van koster Antoon Arts) heeft begin 1930 alles volgebouwd. Toen moest ook de sloot weg, er kwam immers toch riolering! Met Gebr. Struijcken, Elisabeth kwartier, was de firma Aarts toen wel de grootste bouwer. Voor drieduizend gulden kocht je toen een vrij modem huis (Aarts) en goed gebouwd. Nog niet één weg. Begin van de grote crisis.

Tegenover de pastorie stond het grote huis van de familie Eras, fabrikant. Ik weet nog, dat er de vrijgezellen Gabriël (Gabbeske) en Joke Eras woonden (1920-1930) 't Waren kleine mensen van postuur, maar groot van hart. Joke wilde geen mevrouw genoemd worden, maar juffrouw. Na 1930 kwam er de familie Karel de Beer -Eras (zuster van Joke) te wonen. Er kwam toen ook centrale verwarming.

Joke (Gabriël was overleden) bouwde toen ernaast een mooi villaatje, waar ze nog lang met dezelfde huishoudster gewoond heeft. Ik meen dat ze Betje heette. Toen kwam er de eerder genoemd Gust Mannaerts- Keijzer te wonen. De familie Karel de Beer -Eras woonde voordien bij de fabriek aan het Wilhelminapark, wat later kantoor werd. Dat staat er nog. Groot massief pand. Thomas de Beer. Karel was eigenaar van de wollenstoffenfabriek KASTOFA van Beurden aan de Kuiperstraat.

Dan komen we bij de familie Tinus Weijters-Smulders (Miet, dochter van Norbert, mecanicien reeds eerder genoemd). Tinus werkte als magazijnmeester bij Mannaerts schoenfabriek Lijnsheike. Eerder woonden ze in de Besterdstraat vóór 1930. Vier jongens en één meisje, Zus genoemd en Adrie, Worbert, Kees en Jan. Adrie leeft niet meer, verongelukt in 'n vliegtuig. Toen de dames van Bebbert vertrokken zijn of overleden, kwam het te koop en kocht Tinus Weijters het pand 71

en ook het huis ernaast No 73, twee onder één dak, waar later ook zijn broer Kees, de onderwijzer in kwam met zijn vrouw Jenny, 'n struise Westfrieze. Frappant is, dat daar altijd onderwijzers hebben gewoond o.a. meester Schellen, al moet ik wel zeggen, dat er ook 'n tijdje 'n van Spaendonk, kantoorklerk bij Gebr. Franken heeft gewoond. Later, in 1932 (omstreeks 1937), verhuisd naar 't Leo XIII plein. De van Bebbers hebben deze huizen laten bouwen door aannemer van Gils, reeds eerder genoemd, hoek Kapelstraat. (Mr. Simmer, onderwijzer (ik denk op de Sint Janschool), was de eerste buurman op no 73.)

Dan Goirkestraat 75, m'n geboortehuis. Opa Frans de Kok kocht toen het oude pand, gebouwd omstreeks 1840-1850, perceeloppervlak 1 are en 9 c.a., voor m'n ouders, die op 3 januari 1922 trouwden. Er was toen ook moeilijk aan 'n huis te komen, nog kort na de Eerste Wereldoorlog 1914-1918. Toen was ook Alfons Schoenmakers - Claesen z'n grote huis aan het bouwen Aannemer: Harrie Aarts.

Voordien was die grond van de zuster van het klooster er tegenover. Doordat wij toen onze achterom kwijt raakten moest toen het raam van de zogenaamde opkamer plaats maken voor de binnendoor gang naar de achterplaats. Op de zolder zat toen nog 'n zogenaamd hanenbalk, dak met riet onderschoten. Voorheen moet er een protestantse familie gewoond hebben. Boven de deur 'n kroonlijstje met Ionische kapiteeltjes (Grieks). Toch 'n mooi oud huis met gestukadoorde plafonds. Staat ook op de Gemeentelijke Monumentenlijst (archieff) Met de panden van Weijters beschermd stadsgezicht. De hanenbalk is in de oorlog opgestookt.

Ongeveer in dezelfde tijd bouwde op dezelfde grond van de zusters de broer van Alfons, Louis Schoenmakers-Janssen z'n villa. Ook een prachtig huis met grote tuinen. Bij Alfons werd de oudste zoon priester, Kees, de tweede zoon kwam na de Textielschool in de fabriek. Er waren acht jongens en twee meisjes. Margriet en Bernadette. Zij werd kleuterleidster. Er was ook 'n heeroom, pastoor. Louis had 7 kinderen, twee jongens en vijf meisjes. De oudste zoon Louis werd lid van de Paters Oblaten van Franciscus van Sales, de tweede Nico werd Capucijn. Eén van de dochters werd kloosterzuster. Ik weet nog, dat het 'n grote drukte was. Als je toen destijds door de voordeur in de grote hal binnenkwam, zag je eerst een opgezette panter bij de trap naar boven. Als een soort wachter net als de Sfinxen in 't oude Egypte (piramiden).

We zijn nu aangeland bij de Kasteeldreef. Ik denk wel, genoemd als landweg naar het kasteel van Tilburg in de Hasselt. Op de hoek zat toen 1920 / 1940 slagerij Gust Vromans en z'n vrouw, die meen ik Venmans heette. Een vrij groot gezin. Eén zoon is ook priester geworden en één van de zonen in de slagerij. De moeder hielp ook mee in de winkel, want ze hadden ook dochters. Het was ook 'n oud huis en omstreeks 1936 heeft slager Vromans 'n nieuw pand laten bouwen (Architect van Meerendonk).

Tussen haakjes: Wat waren er toch veel van Meerendonken. Zou het iets te maken hebben met 't Goirke? Goor, moeras. Meer is waterplas, donk 't klinkt laag. Bijvoorbeeld Beek en Donk Allemaal nat, water en laag. Later na de oorlog is er de Gruyter in gevestigd.

Verder daarnaast was vroeger café 'de C'. C. Dirks. Daar werden ook de vluchtduiven naar toe gebracht en was er de zangvereniging La Renaissance. Vrijdagavond was het repetitie. Kon je ver horen, vooral 's zomers. Ook zat er 'n voetbalclub (GUDOK?) en er was met Pasen eens 'n Paasvee-jurering, de 1e prijs. 't Was er toen allemaal nog zand omstreeks 1930. Later is het door Enneking opgekocht. Ooit hadden die de bijnaam van: speldenrapers (speld: dennennaald). Zuinigheid met vlijt!

Vóór de inrit van de fabriek van Enneking stonden de herenhuizen van Jan en Harrie Mannaerts, schoenfabrikanten. Mannaerts-Pessers, dochter van Jan Pessers, wol en leder, Van Bylandtstraat en Mannaerts-Muuldermans ('n Belgische). Laatstgenoemden hadden twee meisjes en één zoon. Jan had meer kinderen. De jongste dochter was een zogeheten 'mongooltje'. Ze werd ieder dag door de chauffeur Piet van Loon gebracht en gehaald naar- van de Zusters aan de Oude Dijk.

Nu ga ik weer terug naar het 'Zusterstraatje'. Rechts ervan stond het woonhuis van de familie Franken -van Dijk. In de twintiger, dertiger jaren of eerder woonden daar de broers Jan en Gabriel (Bultje, hij had een bochel) en Maria hun zuster. Alle drie vrijgezel. Jan werd 'chamberlain' genoemd, vanwege z'n paraplu. Chamberlain droeg die ook steeds bij zich. Er waren een eerste en een tweede meisje voor de huishouding. Een rustige niet naar voren tredende familie. De fabriek Franken en Znn was toen gelegen aan het Julianapark. Bultje was en echt heertje, goed gekapt en gekleed. Jan domineerde meer, de baas! Om 12 uur precies stond de maaltijd klaar. Alles precisie!

En daarnaast komen we bij een andere Franken: Gebroeders Franken. Er zal wel ooit een splitsing hebben plaats gevonden, net als bij de Eras- sen.

Naast de fabriek woonde toentertijd (1920- 1950) Norbertus Franken (Nop) met zijn zuster Henriette, de hen of de kiek genoemd. Het huis staat er nu nog. 'n Soort Barokstijl met pilaren en vaasversiering aan het balkon. Aan het Wilhelminapark woonde de andere fabrikant Franken -Keijzer met de zonen Frans en Jan. Frans is later getrouwd met 'n van Beurden, dochter van 'n aannemer uit de Veldhoven. Hij woonde met zijn gezin in de villa 't Ankertje aan de Bredase weg. In de fabriek heeft ooit een flinke brand gewoed.

Daarnaast weer het grote woonhuis van Harrie Eras -Janssen, de Nieuwe Eras aan de Ringbaan Noord. Nu: Energiebedrijven Tilburg.

We zitten nu in de grote fabriekscomplexen “Drömof” nu genoemd. George Dröge, ik vermoed van Duitse afkomst. In 1939 is er nog een grote fabriekshal bijgekomen, Ook textiel. Waar hij woonde weet ik niet, wel weet ik, dat hij altijd vanaf het Smidspad kwam. Voor de fabriek langs de straat stond 't kantoorgebouw, vroeger 't woonhuis.

Vermoedelijk, met later aparte bovenwoning, waar vóór 1940 Christ de Rooij woonde met gezin, employé van Dröge. Later de familie Nanninck. Christ de Rooij was voor zichzelf begonnen aan de Ringbaan Oost "Stoffenhuis Loven" In George Dröge's privé- kantoorkamer kon je toen z'n portret zien hangen, ik vermoed door de Tilburgse kunstschilder Jan van Delft gemaakt. Ik meen toen ook directeur van de Kunst Academie.

Dan de textielfabriek C. Mommers & Co. Christ(je) de oprichter. Later verhuist de fabriek naar de Kraaivense straat (nieuwbouw) 't Krèvent genoemd! 't Oude woonhuis staat er nog steeds. Oude stijl, groot woonhuis. Fonske, z'n zoon ging aan de Gasthuisstraat wonen. Afgebroken voor de doortrekking van de Philips Vingboonsstraat. 't Was een soort kasteeltje met in de grote voortuin stenen beeldhouwde (?) engeltjes en grote bloemvazen. Ietwat Lodewijkstijl, prachtig aangelegd. Jammer, dat zoiets weg is (de stedenbouw, het verkeer). Ik heb het nog gekend en je oog werd er altijd door getrokken.

Daarnaast fabrikant Janssen van Buren, "Louke Janssen" 'n nazaat, vrijgezel, later wethouder. Ook zo'n barok gebouw, later textielmuseum. In de oorlog zaten er Duitse officieren. Louke (Laurentius) woonde toen met z'n zuster in de Stationsstraat.

Terug naar de Goirkestraat. In 't oude woonhuis, nog steeds van de familie Mommers, kwam toen (1910-1930) 'n familie Kerssemakers, drogisterij en latere apotheek. Ik weet nog, dat er twee vrijgezelle zusters de winkel deden. Eén ervan, 'n hele dikke! Aan het Wilhelminapark wordt de apotheek nog steeds voortgezet. De naam Kerssemakers heeft volgens mij niets met 'kersen' te maken. Maar ik denk aan “Kaerseemakers”. Iets Vlaams. Kaarsenmaker (beroep)! 't Belgisch -Vlaams overheerste hier sterk. Verderop in de Goirkestraat stond ook 'n groot huis van Mommers, maar daarover later. 't Oude fabriekscomplex is 't 'nieuwe' Textielmuseum geworden. Lang vóór 1940 kwamen er de directeuren Jan en Hein Weitjens in. Afstammelingen van de "Co", compagnon? Heden is de zoon van Jan, Jules de directeur in de Kraaivense fabriek. 'n Bewijs, dat alles altijd goed en sociaal bestuurd is.

Ik ga weer terug naar de overkant. Bij de fabriek van H.F.C.E. Enneking, 'n grote textielfabriek. Alles lag tussen de Goirkestraat en de Van Hogendorpstraat, achter inrij. Kort na de Tweede Wereldoorlog is heel veel huizenbezit opgekocht. De halve

Kasteeldreef Ze hadden in de oorlog door mogen werken voor het Duitse leger. (Uniformstof). De fa Suijs uit de Veldhoven had er veel bijgebouwd. Café de "C" is toen ook opgekocht, maar de Gruyter kregen ze niet. Dat stond toen ietwat zielig alleen.

Links van de fabrieksingang stond 'n zogenaamd "halsgevel"-huis. Daar woonde toen Ant van Hoof. [Verhoof?]

En daarnaast 'n rijtje van drie woningen met platte daken. In 't eerste woonde toen, lang voor 1940, de schoenmaker Kees Heeren met vrouw en twee zonen.

Daarnaast de sigarenwinkel van Kees Staps, na de oorlog overgenomen door Jan Leijs.

In 't derde pand 'n kousen en kinderkledingwinkeltje, waar later kapper Willy van Spaendonk z'n zaak vestigde met z'n vrouw als dameskapster en bediende Sjaak Jansen, zoon van "de kaailegger" stratenmaker uit de Kasteeldreef. Sjaak is blind geworden en kon niet meer knippen. Erg was dat! Willy had een goede zaak, vanwege de vele textielarbeiders. Ook kwamen er fabrikanten, want er was altijd gezellig gepraat. Vooral vrijdag en zaterdag, dan stond 't tot op de gang. Willy heeft veel met z'n vrouw getobd (doktersbehandeling) en zichzelf later, eigenlijk te vroeg, 't bijtje (schaar en scheerkwast) erbij neer moeten leggen.

Dan is daar de Houthandel Appels & Co. Oprichters Willem Appels en z'n compagnon, die Harrie Smulders heette. Piet Appels en Gerard Smulders waren weer de opvolgers en weer later kwam de zoon van Piet, Wim, in de zaak. Gerard had geen opvolgers/kinderen. Die houthandel beheerste sterk het straatbeeld, grote (aanhang)wagens en altijd het geluid van de zaag -en schaafmachines. Nu is het er opvallend stil. Verhuisd naar fabrieksterreinen buiten de stad. Ze hadden toen ook nog 'n paard en wagen (Shetlandpony) met voerman Tijs (Teske) Witlox met z'n rooie neus, van de "snevel" (jenever). Toen hoorde ook hij bij 't straatbeeld. Voor 'n dubbeltje kocht je toen een grote bos latjes, afvalstroken voor de kachel aan te maken. Gerard Smulders hielp je dan. Nog vóór de oorlog '40-'45 was toen 't hard- en zachtboard in de handel gekomen, dat het triplex kon vervangen. Uit reclame-oogpunt liet Piet Appels toen daar z'n salon en huiskamer mee betimmeren, wanden en plafonds zachtboard en de vloer hardboard, die dan flink in de echte bijenwas werden gezet en opgewreven. Dat was erg mooi. De wanden in kleur beige en groen gewaterverfd. Ik heb toen veel in dat huis gewerkt. Ze hielden ook kippen en in huis liep een langharige hond. Gerard was ook de boekhouder met omstreeks 1945 assistent Harrie Janssen uit de Korte Hoefstraat.

Dan naast de grote inrijpoort woonde familie Hollants, man vrouw en zoon. Ze hadden een handschoenenfabriek. Vóóordat er het huidige pand stond 'stond er 'n oud

pand en is omstreeks 1929 (de strenge winter! Zelfs de grote rivieren waren bevroren) het nieuwe pand gebouwd. Nu is 't PVDA -kantoor erin gevestigd. En ook nog dáárvoor de vogelkooienfabriek van de fam. C. van Dijk, ook eigenaar van Burgers Dierenpark Bredase weg.

Ik zie dan weer de wollendekenfabriek van Simon de Cock. De nazaat van Simon, Jan(tje) de Cock, eerst getrouwd met 'n Brocken, na haar dood met mej. Swagemakers, woonde eerst aan de Bredase weg, villa "Les Buissonets"*.

Later, jaren dertig, weer naar de Goirkestraat, 'n goei honderd meter van de fabriek af. Jan liep in de week altijd in 'n witte kantoorjas. Z'n eerste vrouw Brocken was gelieerd met Jan van Laarhoven, drukkerij Wilhelminapark. Toen nog 'n klein bedrijf, maar ze hadden daar al veel bezit, grote panden. Simon Donders (ook 'n Simon) was er stoker, daarbij ook fietsenzaak en vooral hersteller aan het Smidspad. Simon kon je toentertijd op en neer van huis naar de fabriek zien lopen in 'n blauwe kiel met de blauwe drinkkruik. Dat was toen algemeen. Hij was dé fietsenmaker van 't Goirke. Opgevolgd door zoon Harrie, te vroeg gestorven. 't Was plezierig en goed volk. Terzijde: 'n broer van Simon was de restaurateur van "de Druiventros" in Berkel Enschoot. Harrie Donders was getrouwd met een dochter van slager Piet Pijnenburg, Julianapark, in het begin reeds eerder genoemd. * In villa Les Buissonets is de bekende Dora Biekens -van de Ven (bonthandel) ingetrokken.

Daarnaast (Simon de Cock) was toen de drijfriemenfabriek van de Gebr. Vos. Er werkte ook veel volk, dat tussen de middag langs de straat zat. Schafttijd!

Ernaast stond 't oude woonhuis, maar later zijn er verderop twee hoge nieuwe panden verrezen. Er waren twee of drie firmanten. De oudste heeft lang in 't oude woonhuis gewoond. Voor de tweede keer getrouwd met mejuffrouw de Bresser, kruidenierszaak Monumentstraat bij de Heuvelstraat. "'t straatje van Bronsgist" ooit genoemd, meen ik. Die "de Bresser" was 'n gezellige dikke 'tante', weet ik nog goed.

Dan iets verderop de kartonnagefabriek Gebr. Van Gorp, weinig van bekend. Er woonde daar ook een familie Eras. Niet van de fabrikanten, voor zover ik weet. De vrouw heeft toentertijd, naar horen zeggen, ooit fl. 3.000,00 uit de Staatsloterij gewonnen. Dat was toen heel veel! Maar ja, ook toen werd er zoveel verteld. Nu komen we aan de nieuwe woonhuizen van de familie Vos. Achter in de lange open poort stond 'n huisje met 't opschrift "Het Vossenhol". Mogelijk woonde daarin iemand van de familie Vos. Als ik het goed heb, moet daar ook de Fa Wassing begonnen zijn. Reeds lang vóór 1935 reden daar de vrachtwagens met kolen uit, bestemd voor de fabrieken. Ze zullen ook wel van 't Goirke afstammen. Later voortgezet aan de Ringbaan Noord bij 't Julianapark. Nu nog is het 'n groot en bekend transportbedrijf, ook in de lucht. Jan de Rooij, broer van Christ eerder reeds vernoemd (Dröge) was er ooit vrachtrijder. Dus: allemaal "Gurkesen".

Jan woonde later nog in de Molenstraat. Vlak naast die inrij 't oude woonhuis van Harrie van Breda. Stond ook op de deur. Ik heb hem niet gekend.

Later kwam in dat huis de reeds genoemd kunstschilder Gé Hurkmans met z'n vrouw (kunstnaaldwerk) te wonen. De grote zolder werd het atelier. Gé reed altijd op z'n tourfiets, waarmee hij ook buitenaf met de ezel ging schilderen. Hij heeft eens verteld, dat hij dikwijls goed nat van de regen thuiskwam, toen nog niet getrouwd. Hij woonde toen op het Piusplein. Hij exposeerde bij "De Bron" in de Heuvelstraat tegenover V&D. Hij gaf ook les op de avondtekenschool aan de Spoorlaan (Ambachtsschool).

Weer daarnaast: Leo(nard) Eerhard, Hagenaar van geboorte en chauffeur -huisknecht bij Sjef en Pierre de Rooij, De Rooij van Dijk Wollenstoffenfabriek. Hij was toen getrouwd met Koos Lemmens, dochter van Bald Lemmens, manufacturier uit de Hasseltstraat. Bernard, de zoon, was 'n broer van Koos. Ze hadden één zoon, die Pieter heette, vrij jong gestorven. Pieter was nog 'n klasgenoot van mij. Leoschool. Had er ook omgang mee.

In het huis ernaast woonde Jo Jansen met z'n gezin. Hij dreef 'n handel in bakkersbenodigdheden. Jo was 'n goeie handboogschutter bij l' Aventure. Wed Zebregs Café Smidspad. Vader Zebregs was vroeger ook huisschilder. Heb hem niet meer gekend. Noud(je), de enige zoon, is later ook schilder geworden. Er waren wel enkele, drie meen ik, dochters. Eén ervan is met bakker Somers uit de Molenstraat getrouwd. Noudje heeft veel bij ons gewerkt als schildersknecht . Ook bij Jan Maas, Smidspad.

Even nog terug naar Jo Jansen. Ik heb 'n sterk vermoeden, dat daar vroeger Wassing begonnen is. Op de grote achterplaats en stallingen stonden de vrachtauto's. Er was geen tuin, 'n grote zandplaats, waar de wagens makkelijk konden keren. Langs de straat was nog 'n dubbele poort'. Mogelijk heeft Wassing daar ook gewoond!

Tussen de Goirkestraat en de Hasseltstraat waren grote open terreinen in gebruik bij de vele gevestigde bedrijven. Door l'Aventure zijn er bij 'n jubileum omstreeks 1947 handboogwedstrijden gehouden op de terreinen van Appels.

Dan 't woonhuis van de compagnon van Willem Appels: Harrie Smulders. Een vrij kleine magere man, herinner ik me. Zoon Piet (garageman) was ook niet groot. Later is er de zoon van Piet Appels: Wim komen wonen na eerst geheel vernieuwd te zijn. Vóór de oorlog '40 -'45 heeft er eerst nog 'n ouder echtpaar gewoond. De naam van de man herinner ik me niet meer (Bart?). Wel de vrouw Agnes Jansen. Zij was 'n zuster van m'n tante Wies, die met ome Tinus de Kok getrouwd is.

Woonde toen schuin tegenover. Het van binnen geheel gemoderniseerde pand hebben wij nog geschilderd. Wij werkten voor Appels.

Even terug naar 't Zusterstraatje, de Veldstraat. Op de hoek is er nog de deur, die vóór de oorlog '40 -'45 toegang gaf tot de parochiebieb "St. Raphaël". 's -Zaterdags was die open.

Later is ze gegaan naar 'n lokaal naast de kleuterschool -bewaarschool, ook de kiepkesschool genoemd. Werd bediend door o.a. Jan Biesen, huisschilder en van Berkel Julianapark

Naast de woning van Smulders 'n grote inrij, waar nog kort voor de oorlog '40-'45 'n grote hal is gebouwd. Appels & Co staat er in stenen letters op. Later werd die gebruikt voor carnavalswagens te bouwen.

Dan twee herenhuizen van de families de Cock, fabrikanten van wollen dekens. In 'ene pand zat toen de Cock- Timers, weet ik nog. In 't rechtse pand woonden lang voor de oorlog (twee meen ik) gezusters, één ervan was zelatrice van toen de Kindsheid, 'n missieorganisatie toen. Eenmaal oer jaar gingen we daar naar toe -'t was dan geen school ('s-Woensdags), kregen altijd koekjes en gezamenlijk naar de kerk. Dat was 'n feest.

Later is daar 'n de Cock, leraar, ingetrokken en weer later m'n neef Frans Smid, getrouwd met Greet Mulder, van bakkerij Mulder Korvel Laarstraat. Genoemde gezusters de Cock, waren (denk ik) dochters van Simon de Cock. Dit alles rond 1930. Dat was de Cock-Vermelis.

Dan komen we bij bakkerij Smarius-Reijnders. Ze waren alle twee groot en dik, fors gebouwd. Er waren, meen ik vijf zonen en één dochter, die later met de leerlooier Klijsen is getrouwd. Cor, de oudste, weet ik nog dat hij getrouwd is. Dat weet ik daarom, omdat m'n moeder eens zei: "Er is 'n nieuwe winkeljuffrouw". Ik moest -en graag- er altijd naar de winkel voor bolussen. Er waren nergens lekkerder en bruin. Voordien stond vrouw Smarius in de winkel. En dan de peperkoek! Het dagelijks brood bracht zoon Sjef thuis in 'n soort Tilbury -rijtuig, dat lekker wipte. Sjef had n.l. de tour van de Goirkestraat. Sjef is kinderloos gebleven. Hij ging toen wonen in 'n bos langs de Dongense weg.

Cor had veel kinderen, ook allemaal grote kerels, waaruit later de zaak zich voortplante. De derde zoon Fons is later met 'n dochter van de Loos van Dommelen getrouwd. Die kwamen in 't grote woonhuis te wonen naast de winkel. Een volgende zoon was ietwat labiel. Dat was de (peper)koekbakker!

De jongste ging schuin tegenover de zaak wonen, allemaal bakkers! Rond Sinterklaas kon je de geur van de taaitaai in de hele straat ruiken.

Opa de Kok werkte ook voor Smarius en in de oorlog bakte Smarius ook voor het Duitse leger en ik denk voordien ook voor het Nederlandse. De Kuch, ietwat zuur brood. De oudste zoon van Cor is naar het villapark (Bredase weg) getrokken in de woning van Dr. Vercammen, bekend kunsthistoricus. Schreef ook in het Nieuwsblad evenals Dra Lauret van het Theresia Lyceum. Ze (Smarius) waren groot, maar deden ook groot! Nu is het Smarius Paijmans (van Toon Paijmans).

Dan waar nu de Lambert de Wijsstraat is, zat vroeger ook 'n bakker van Sprang.

En daarnaast het eerste postkantoor van het Goirke met 'n grote brievenbus, jaren '20. Ik weet het nog goed, lang nadien is brievenbus gebleven.

Links naast de Lambert de Wijsstraat heeft aannemer Sjef van Huijkelom nog vóór 1940 'n vrij groot pand gebouwd. Eerst stond daar 'n vrij oud huis. Daarin kwam toen de weduwe van Huijkelom met de ongetrouwde zoon Harrie te wonen. Er waren, niet beter te weten, twee zonen en één dochter, die later met expediteur Verhoeven, Wilhelminapark is getrouwd. Jan kwam in het zakenpand te wonen, getrouwd met 'n dochter van Bakker Vogels Piusstraat. Ik meen, dat ze Lies heette. 't Is 'n slecht huwelijk geworden. Hij dronk veel en de (goeie) zaak ging eraan. Een bekende timmermansknecht was Gerard (Grortje) Schoonis, die er, denk ik, z'n leven lang gewerkt heeft.

Iets verderop de garageman Piet Smulders, te vroeg gestorven (huis van Cornelissen?).

In dit verband moet ik nog vermelden, dat z'n broer Géraar (Gerard) 'n honderd meter terug woonde: familie G. Smulders -Paijmans. Ze hadden geen kinderen. Hij was de compagnon van Piet Appels (houthandel) . Z'n vrouw was 'n zuster van bakker van Rooij -Paijmans , reeds eerder vernoemd. Leeft nog en woont in hetzelfde huis.

Nu zijn we aangeland bij de leerlooierij Klijsen-Smarius, de dochter van bakker Smarius, Zus genaamd. Toen hing er altijd 'n vrij sterke penetrante lucht van de looierij. Eén van hun zonen is later apotheker geworden: "Klijsen-Hodes" Schouwburging. De vader was ook collectant in de kerk.

Iets verderop: de drie gebroeders Driessen, allen vrijgezel, met 'n huishoudster. Ze waren smid en verkochten ook bascules (grote weegschalen voor bijvoorbeeld de steenkolenhandel). In 'n blauwe kiel stonden ze dikwijls vóór het huis om 't straatgebeuren, meestal na het middageten, bij te houden. Pijp in de mond! Zo ging dat vroeger! De Goirkestraat had een levendig beeld.

M'n moeder heeft ooit verteld: "Dat huis zou ik, als het te koop kwam, wel willen". Ons huis had nl. te weinig plaats, geen tuin, wat 't huis van de Driessens's wel had.

M'n moeder was 'n Hasseltse, maar toch heeft ze verschillende keren verteld, dat ze op 't Goirke naar school ging. Ze wees 'n keer in 't zogenaamde "Zusterstraatje" naar de deur, waar ze in moest (reeds eerder vermeld). Ik heb 't sterke vermoeden, dat ze op de grond van de Driessen's geboren is in 't oude pand, dat daar vroeger stond. 't Huidige pand is namelijk nog niet zo oud, plus minus 75 jaar, denk ik). Haar vader, opa van de Laak, kwam van Hilvarenbeek en is daar na z'n huwelijk met Adriana (Jaon) van Beurden ingetrokken. Opoe van de Laak heb ik nooit gekend. Ze stierf, toen ze pas 49 was.

Later moeten ze dan naar de Hasseltstraat 295 getrokken zijn. Daar was nl nog méér plaats, diepte tot de fabriek van Thomas de Beer, die er later nog 'n stuk grond van gekocht heeft. Opa van de Laak had 'n steenkolenhandel. Zelf heeft moeder nooit verteld, dat ze daar geboren is. Dat vond ze misschien vanzelfsprekend, maar ik vermoed van wel. Waarom ging ze niet in de Hasselt op school? Of waren daar toen nog geen scholen? De kerk (onder pastoor de Beer gebouwd) is toch wel méér dan 100 jaar oud? !

't Pand van Driessen is later verbouwd tot kapsalon.

Dan komen wij het pand aan van aannemer timmerman Sjef van Huijkelom. 't Zijn twee woonhuizen. Met de grote poort en de werkplaats was Sjef gevestigd.

Daarnaast woonde de familie Kees van Dijk met vrouw Cato van Gils als ik het wel heb. Ze hadden twee dochter en één zoon Jan. De oudste dochter is getrouwd. De jongste dochter niet. Ze was apothekersassistente en had later 'n drogisterij. Zoon Jan, 'n knappe vent, is meen ik buiten de stad getrokken. Ik heb hem dan ook nooit meer gezien. Kees van Dijk was toen aan de Rotterdamsche Bank (ik meen directeur). De bank is ooit ROBAVER genoemd: Rotterdamsche Bank Vereniging. Later gefuseerd met de Amsterdamsche Bank, de AMRO bank. Kees rookte altijd Willem I sigaartjes. Ging 's morgens altijd eerst naar de H. Mis. Z'n broer Gust had 'n sigarenwinkel aan de Bossche weg, later Tivolistraat. Nu nog z'n zoon.

Aannemer Sjef van Huijkelom bouwde meest mooie en goede woningen. De eerste in de Stokhasselt over het kanaal, in de Kapelstraat, het eerste stuk tegenover de kerk, in de Houtstraat en Pastoriestraat (omstreeks 1932). De laatste bouwde hij in 't Kwaadeind / Kedent begin 1940 en nog na de oorlog 1945. Toen hield het op. Geen goeie opvolgers. In 't grootste aan de Kwaadeindstraat kwam schildersbedrijf Mertens. Nu ook ter ziele, ± 1980.

Dan 't woonhuis van de wollen dekenfabrikant Jan de Cock (Simon de Cock). Misschien gebouw door buurman Sjef van Huijkelom. Niet zeker ! Jan kwam toen van de Bredase weg "Buissonette" dichterbij de fabriek te zitten. Hij was, meen ik, de enige, die de fabriek leidde. Zoals eerder reeds vermeld, was hij getrouwd met 'n Brocken. Later naar haar dood met mejuffrouw Swagemakers, 'n goed ogende vrouw ook wat deftigs. Familie wellicht van Swagemakers Bogers wollen stoffen fabrieken "De Lange Akker" Berkel Enschoot. 't Gezin telde verschillende jongens en meisjes, merendeels van z'n eerste vrouw, bruin getinte types, de Brockens.

Na sluiting van de fabriek heeft Jan met Gerard Appels, de notaris, broer van Piet Appels 2 woonhuizen gebouwd in plan 't Zand, Plein 't Zand zo genoemd. Later is Jan de Cock kleiner gaan wonen in dezelfde omgeving. Werd het genoemde pand te groot? Kinderen het huis uit? Of tekent zich hier weer af, de op en afgang van de wollenstoffenindustrie.

Nu zie ik weer 'n groot vrij oud herenhuis, gebouwd ooit voor Mommers wollenstoffenfabrikant. Bij de voordeur: "De eerste steen gelegd Franciscus Henricus 25 juli 1904, 'n zoon van Christje Mommers? Of 'n kleinzoon! Fonske Mommers, zoon van Christ ?, had 'n villa aan de Gasthuisstraat. Nu Philips Vingboonsstraat reeds eerder genoemd. Na jaren te hebben leeggestaan in de crisistijd, jaren dertig, kwam er het gezin Kevenaar in. Een gezin met elf kinderen, dat eerst in de Molenstraat woonde, een niet erg groot huurhuis bij de Paduastraat. Dit was net 'n huis voor hun gezin! Kevenaar kocht het voor fl. 7.000,00. Hij had een goeie baan op 't stadhuis, referendaris en in de oorlog '40-45 werd hij hoofd van de distributiekring Tilburg. Een van de dochters had later, (de heer Kevenaar was vroeg gestorven -ik denk hartpatiënt,- hij had een vale paarse gelaatskleur -) een verkoop van de Staatsloterij. Met zoon Henk heb ik nog in de klas gezeten; Leo school. De oudste zoon is apotheker geworden, apotheek Kevenaar Goirle. Henk zei eens op school: "Wij kunnen 'n elftal oprichten".

Een paar ongetrouwde oudste dochters zijn later, het huis werd te groot, naar de Philips Vingboonsstraat getrokken met de Staatsloterij. Was 't Goirke een vrijgezellen synoniem of lijkt het maar zo? Kevenaar was, geloof ik, geen Tilburger. Huisschilder Piet van de Wijngaard, zaliger gedachtenis en de overbuur toen in de Molenstraat, heeft het herenhuis helemaal, binnen en buiten, opgeknapt, weet ik nog goed. "Unne schilder houdt en ziet alles bij". Einde hoofdstuk Kevenaar.

Vlak ernaast woonde weer lang geleden, de familie van Riel-Broeders. Vader en ongetrouwde zoon waren bouwkundig opzichter. Ze woonden daar met 'n huishoudster. De vader droeg 'n grote zwarte hoed, meen ik me nog te herinneren. Met de zoon heb ik nog gewerkt aan de nieuwbouw van de Goirkese kerk in 1938 - 1939, waar hij 't toezicht had. Hij klom ook op de steigers. Hij was toen in de veertig

denk ik en was heel precies. Genoemde huishoudster kan ook 'n dochter zijn geweest. Een dochter is met slager Ooms, Piusplein getrouwd.

Naast de poort van Van Riel woonde toen koperslager Fonske van Gool met zijn vrouw. Ze hadden geen kinderen. Ben er dikwijls geweest voor reparaties. 't Winkeltje ademde een aparte ietwat zure lucht, echt ouderwets. Ieder huis had wel een apart luchtje. Ergens was Fonske nieuwerwets. In plaats van het toen gebruikelijke scheermes gebruikte hij al de Gillette-mesjes, vertelde hij eens. Hij vond die ook veel veiliger. Ook vertelde hij eens: "Ik heb het liefste stijve rijstepap met krenten!" Ook vroeger werd veel over eten gepraat. Het gewone dagelijkse leven sprak de mensen het meest aan.

Naast Fonske van Gool was de slagerij van Kees Haans en gezin. Er waren enkele zonen. Zoon Toon, (Tontje), hij was niet groot, was ook slager en volgde zijn vader op. Hij was evenals zijn vader handboogschutter bij l'Aventure, café Leo Haans Smidspad, voorheen weduwe Zebregs, waar Leo met een dochter van getrouwd is. Of Leo Haans familie van de slager Haans was, weet ik niet. Toontje is toentertijd met 'n dochter van smid -hoefsmid Noud Bertens getrouwd. Nu weduwe. Ik kwam bij Kees Haans heel vroeger wit spek halen, 10 cent per pond. Onze eigen slagers waren Louis van Bebber van Hogendorpstraat en A. Vromans, Goirkestraat reeds beschreven. Daar werkten wij voor 'klandizie'. De Haans-en waren slager en schilder. Kees hield zelf zijn huis bij. Z'n broer Gust was een zeer goede schildersbaas. Hij werkte o.a. voor de Coöperatieve Tilburgse Melkfabriek, Wilhelminapark, waar hij de melkwagens netjes in de verf hield. Gust was ook een goede imitatie marmer schilder. In dit verband moet ik erop wijzen, dat het heel vroeger gebruikelijk was, dat 'n schilder in de winter (november) bij de boeren en burgers de varkens slachtten. Mijn vader heeft dit ooit verteld. De winter begon toen ook veel vroeger. Onze Pa vertelde eens, dat hij met Allerheiligen 1 november schaats gereden heeft op natuurijs. In het voorjaar was de heel vroeg lente. De zomerse dagen van februari! Alhoewel, de IJsheiligen kwamen toen ook wel op tijd: de Kruisdagen.

Vermeldenswaard is nog, dat volgens slager Kees Haans, de varkens per tram vooral uit de Langstraat, Vlijmen, Drunen, Heusden bij zijn poort afgeleverd werden om ze zelf te slachten. De tram belde dan ook extra bij aantocht en bij vertrek.

Stilletjes aan naderen we het einde van de Goirkestraat, de terreinen van de fabrikanten de Rooij van Dijk. Vroeger was daar nog de winkel van Pelkmans, eieren, wild en gevogelte. Maar daarnaast moeten ze ooit vroeger begonnen zijn in groenten en fruit. Dit alles volgens een zekere heer Alfons van Pelt, aldaar geboren 4 oktober 1910. 't Was 'n zetzaak van J. Verhaaren, nog steeds bestaand. Maar zelf weet ik nog, dat in dat pand koperslager -loodgieter Hutten gevestigd is geweest. Dezelfde was ook kunstschilder, exposeerde en verkocht voor het raam in de voorkamer. Hij schilderde heel goed. Heb ze ook in de omtrek zien hangen!

Later is daar makelaar Naaijkens -Aarts, dochter van de aannemer Wilhelminapark, komen wonen.

Ergens daar tussenin staat nog het kantoorgebouw van de Rooij van Dijk.

In het grote blok van twee woningen, woonden twee broers Sjef en Pierre (-ke) rond 1920 en later. Van Pierre weet ik niet zoveel. Ik meen, dat ze geen kinderen hadden. Wel van Sjef, de zoon Sjef en enkele dochters. Sjef jr. zat ooit bij mij in de klas. Ik weet nog: naast Harrie Kolen, achterste rij. Ze waren groot en flink van postuur. De grootsten zaten achter in de klas. Met Sjef gin ik ook wel om. Ik ben er zelfs ooit mee kikkers wezen vangen. Hij moest de grootste hebben. Kort bij 't Goirke had je toen nog sloten rond 1930. Een van de dochters is met een Möller getrouwd. Möller de Rooij schoenfournituren. Chauffeur en huisknecht was toen de reeds eerder genoemde Leo Eerhard.

Later verhuisde de familie de Rooij naar de Professor Dondersstraat, tegenover 't Witte Huis (bestraling). In 't huis van Sjef de Rooij kwam toen de fabrikant Franken - Pessers te wonen van de fabriek Franken en Zn. Julianapark. De vrouw was een dochter van J. Pessers -Verbunt wol en leder van Bijlandtstraat, waar ooit het kasteel van Tilburg stond. Er waren, meen ik, 2 zonen en 1 dochter. De laatste is na de dood van haar vader altijd bij de moeder blijven wonen. Ik geloof, dat ze nooit getrouwd is. De oudste zoon werd priester, pastoor in Frankrijk. Toen hij nog jong was kon je al zien: echt een jongen om priester te worden! De tweede Gabriël kwam in de fabriek. Vader Franken is niet oud geworden. Ik denk geen vijftig. Na de dood van Pierre de Rooij is daar dokter Boelaars en gezin komen wonen. Het werd onze huisdokter. Er waren toen nogal wat kinderen. Ik weet niet precies. Hij was 'n Boschenaar. (Met carnaval zat hij in den Bosch) "Collega's nemen waar". Dokter Boelaars vorig jaar gestorven, was 'n kundige dokter en een goed mens. Zijn praktijk is hij begonnen boven in het herenhuis van H. Eras Janssen. Er was een aparte opgang voor gemaakt. Hij legde zijn visites af op een Solex. Later kwam de auto. Als hij me zag, zwaaide hij altijd uit het portierraampje.

Nog even terug naar de fabrikanten de Rooij van Dijk. De laatsten moeten verwant zijn aan de familie Jos van Dijk, drankenhandel op 't Goirke, waar Jos de oprichter van was. Jos van Dijk en Maria van Meerendonk hadden 15 kinderen. Een dochter, Nel, moet ooit (getrouwd met 'n Nieuwlands) naar Nieuw Zeeland geëmigreerd zijn. Als zo nog leeft, moet ze zo wat 100 jaar zijn. Twee zusters van Van Dijk, Constance en Anna, gingen wonen aan de Bredase weg -Ringbaan West (zelfbouw) na eerst een winkel in fournituren gedreven te hebben in de Gasthuisstraat bij de Pironstraat, over genomen van Cato Piron (Pironstraat!). Ik vermoed waar later de Gruyter is komen zitten. Op latere leeftijd gingen ze van de Bredase weg naar pension Mariëngaarde, waar ze op 2 februari 1945 de dood vonden. Vliegende bom, de V-1.

Zus Met had 'n winkel hoek van Hogendorpstraat, naast eerder genoemde musicus Willem en de dames Reyniers. Ze was ook winkeljuffrouw in diverse plaatsen in 't land. Ik denk, dat ze niet getrouwd was. En ging later in het pension zusters Franciscanessen Wilhelminapark. Einde jaren 60 is ze overleden, toen ze op bezoek was bij haar nicht Maria Franken (dochter van Franken van Dijk) 93 jaren oud. Ik weet nog, dat ze daar veel kwam.

Alle drie zussen liggen begraven op 't Goirke onder een grafsteen. Ze hadden zes broers weet ik weer. Jos en Kees dreven de slijterij. De oudste Gabriël was pastoor te en deken van Sint Oedenrode -Schijndel. Louis was pastoor van de omstreden Lambertusparochie in Eindhoven. Jan broeder econoom psychiatrische inrichtingen in België en broer Wim, gemeenteambtenaar. Van de genoemde leden van het gezin van Jos van Dijk is niemand meer in leven. Van deze familie is heden ten dage de bekende journalist -schrijver Bernard van Dijk 'n nazaat (52). Een briefkaart van "Ons Goirke" is ooit op 12 november 1902 geschreven door zus Miet. Ik denk naar zus Nel in Nieuw Zeeland. Ik heb er een afdruk van. Vermoedelijk afkomstig van het gemeente -archief.

Gaan we weer terug naar waar het Smidspad begint. Op de hoek het grote winkelpand, waar Adrianus Bertens toen zat van ongeveer 1930 tot 1960. Joaneke in de volksmond. De hoofdschotel was kokosmatten. Nergens was zo'n sortering te vinden. En alles (afknippen) gebeurde vóór de winkel op de grote stoep. Hij verkocht ook meubels in de eenvoudig goedkope klasse. Bertens -Geurts is goedkoop, zijn handelsmerk. En ik maakte daar, komiek als ik was, van "Hocus Pocus, Bertens is van kokos!" Ik meen, dat er zes dochters waren. Maar op het scheiden van de markt - zij was al 48- kwam er nog een zoon. Janus was een plezierige man met veel ambitie voor zijn zaak. Een paar dochters hadden later ook nog een textielwinkeltje, ook in de grote winkel met een aparte deur in het Smidspad. Na sluiting van de zaak, ik denk dat de zoon geen ambitie had, verhuisde men naar de Bredase weg. Verbouwd oud pand bij St. Oloflaan.

Naast Janus zat zijn broer Noud. Die had een winkel in haarden en kachels Bertens van Run. Tevens was Noud hoefsmid. Wat kon het er toen vreselijk stinken als een paard beslagen werd. Als de school uit was, was dat voor ons jongens een mooi schouwspel. Noud hing dan voorover gebogen het paard te beslaan na eerst de hoefijzers in het vuur gloeiend gemaakt te hebben. Er waren voor zover ik weet alleen maar dochters. Dus heeft de zaak niet zo lang bestaan. Omstreeks 1948. Daarna kwam er Verstappen -Bierings in met kinderwagens en benodigdheden.

Ook moet ik nog vermelden, dat Harrie van Doormalen de knecht was van smid Noud Bertens. Harrie was een zoon van Drikske van Doormalen, koperslager, die vroeger omstreeks 1900 gewerkt heeft bij Kessels Muziekinstrumenten aan de

Industriestraat (bij Bels lijntje) woonde naast het kerkhof Goirkestraat. Na de smederij is zoon Harrie nog 'n tijd koster geweest (Opvolger van Antoon Aarts). Wat een verschil!

De van Doormalen's was een muzikale familie. Een zoon was toentertijd dirigent van de parochiële harmonie (omstreeks 1930). Schilder Jan Maas van het Smidspad was er ook lid van. Henk van Belkom, een kleinzoon, is heden nog de leiders van de Tilburgse Brass Band (brass = koper) de South Jazz Band. Diens moeder was getrouwd met Van Belkom, galanterieën en vuurwerk in de Veldhoven toen naast buur slagerij Engelbert Smolders.

Naast de smederij van Noud Bertens (gelegen aan de Goirkestraat) stonden vroeger twee huisjes. Afgebroken omstreeks 1980 voor de uitbreiding van Jac Levens, Leventi, bakkerij inrichtingen. Levens heeft ook in het Smidspad een oud pand opgekocht. Nu is Levens weer vertrokken wegens inrij- en parkeerproblemen naar het industrieterrein. In het eerste huisje heeft nog opa de Kok gewoond. Ik vermoed toen hij getrouwd is. Daar is ook mijn vader (onze Pa) geboren en nog meer broers en zusters. Ooms en tantes.

Later, het huisje werd te klein, zijn ze verhuisd naar Goirkestraat 130, dat veel groter was. Ik vermoed, dat hij toen voor zichzelf als huisschilder begon. Het huisje had namelijk helemaal geen plaats, kort gelegen tegen het Smidspad (de spie). Zijn vak moet hij geleerd hebben bij schilder Frans Broekhans in de Lange Nieuwstraat, kort bij de Gasthuisstraat. Die zaak bestaat al langt niet meer.

Het was met Joh. Smid, fa Ghering en van der Weegen één van de oudste Tilburgse schildersbedrijven. 100 -jarigen!

No 130 had 'n brede en diepe tuin. Toen is er ook een schilders(werk)winkel gebouwd. Er was ook 'n apart washuis bij met kookwasketel, waarnaast 't hùske, de beste kaomer, oftewel de WC. Er stonden vele fruitbomen, kersen -pruimenbomen (3) 'n appel- en 'n perenboom. Ook "knoerzel" (kruisbes) 2 struiken. Als in september het fruit rijp was -de kersen in juli -mochten ik en onze pa af komen doen (plukken). Dat was 'n feest. We plukten in een lege verfbus en kregen wel een emmer vol mee naar huis. Vooral de pruimenbomen droegen geweldig. Twee eierpruimen (blauwe) en één witte. Ik kwam heel veel bij opa en opoe. Opa, -hij was toen al 65 -, was nog altijd in de werkwinkel te vinden. Ik heb er nog een verfmolen mogen draaien. Dat viel niet mee. Ik was toen pas 'n jaar of zes. Vroeger maakte de schilder zijn verf zelf. In de winterdag, want verf moest beliggen net als wijn. De vernis niet, daar waren aparte stokerijen voor (het Vernisstraatje). En dan de toen gebruikte Japanlakken. Die kwamen rechtstreeks van de fabriek. Wat de schilder zelf maakte waren de zogenaamde standverven, gemaakt met stand-(lijn)olie en die waren erg sterk. Vooral de standgroenen. Die zijn er nog. Siccatief (metaaloplossingen) werd als

droogmiddel toegevoegd. Toen dat huis te groot werd is omstreeks 1926 't huis in tweeën gedeeld. Ook dat weet ik nog, omdat ik er veel kwam.

In 't linkse deel kwam ome Tinus te wonen met 'n winkeltje in borstels, schoonmaakartikelen en sponzen. Ome Tinus, getrouwd al met tante Wies Jansen, woonde toen in het Smidspad, waar toen de speelgoedzaak van Broers van Kempen in kwam. Voor mij was die plek 'n eldorado. Opa, Frans de Kok, was 'n markante man met grote knevelen 'n zogenaamd "potverdommeke" (plukje haar boven de kin). Hij was niet groot, maar kon dwingen met z'n ogen! Hij had altijd wel 'n stukje krijt in z'n vestjeszak. Achter was 'n grote loods voor trappen en ladders. En daar stond ook 'n schoolbord. Dan gaf hij mij 'n stukje krijt en zo leerde ik al vroeg tekenen. Dat was de eerste aanzet voor mijn later leven als tekenaar -schilder. Hij wist te stimuleren. Eens ging hij (opa) met mij 's -avonds naar buiten. Het was volle maan. Hij wees er naar en zei: "Kijk, dat is Hanneke Maan". Nostalgie om nooit te vergeten. Aan tafel zat opa altijd met zijn vingers (kneukels) te trommelen. Hij hield van muziek (ik ook!) en radio was er niet. Maar wel: Harmonie Orpheus, toen aan het Wilhelminapark.

Later omstreeks 1930 afgebroken om plaats te maken voor de "Verlaten Kinderen". Opvang door zusters. Orpheus ging toen naar de Gasthuisstraat (Café Orpheus) Jan Snellen toen bij de overweg.

Opa ging ook altijd 's morgens om half negen naar de Mis. Hij zat altijd op een stoel rechts achter in de kerk. Er werd dan gezegd: "Daar zat Frans de Kok met zijn mooi gepoetste schoenen". Ook dat heb ik van hem. Dat zeggen ze van mij ook. Ik heb ook altijd mijn schoenen zelf gepoetst. Die moesten blinken. Zo vader (opa) zo zoon!

Dan opoe de Kok -Kruijssen. Ze kwam van "Het Ven" (Piusplein). Een stadse, enkele jaren jonger dan opa. Opoe zat altijd op een stoel. Er waren vier dochters en Mieke ,de oudste, verzorgde het hele gezin. Liza was de naaister, altijd gebleven ! Wat zittend gedaan kon worden deed opa wel. Aardappels schillen en dat was wel voor twaalf man ! Ze ging wel graag en vooral verkopeningen af (bij faillissement, sterfhuizen bijvoorbeeld) . Wie biedt er meer? Opa kon dan wel eens kwaad worden als ze teveel kocht. Maar opoe beheerde ook het geld. Toen onze pa eens om meer loon vroeg - hij heeft nog vier jaar met zijn broers thuis gewerkt - zei opoe: "Ik kan niet méér geven". Dat was toen meen ik honderd gulden in de maand. Toen is onze pa in februari 1927 maar voor zichzelf begonnen. En hij had de wind mee, want toen waren ze (Pietje Suijs) de nieuwe pastorie aan het bouwen en pa kreeg het schilderwerk. Ik meen voor de som van fl. 1.000,- . Het was wel een groot werk. Opa is in juli 1933 overleden. (Keelkanker) Er is toen een noveen naar Peerke Donders (zijn beeltenis hing in huis) gehouden. Ome Janus, die had al een wagen - Koningsgist Delft -reed dan negen avonden naar de Heikant. Ik mocht ook wel eens mee. Maar ja !! De mens wikt en God beschikt. Opoe bleef toen met tante Trees, die

was de laatste die trouwde, in 1931 meen ik (ik was acht jaar) in het huis wonen. Later is ze naar tante Liza, (toen Sumatrastraat Loven) waar ze in 1942 is overleden. Begraven op 5 december Loven. Het was toen heel koud. 1942-1943 een strenge oorlogswinter, veel sneeuw gevallen, weet ik nog. Tante Trees was met de Waalwijker Cor Trimbach (kartonnage) getrouwd (1931), waar ze ook gingen wonen. (Grote Straat) Ik mocht er eens mee op visite. Er was daar een grote tuin met sterappelbomen. Later eind jaren dertig naar Tilburg teruggekomen. Hoefstraat tegenover de kerk). Ome Cor ging toen met de motor naar de zaak in Waalwijk. Ik weet nog, dat hij jiu jitsu beoefende (soort judo). En hij had een piano. Zoon Frans volgde de muziek Organist Petrus en Pauluskerk Bredase weg. Nadat opoe de Kok naar de Sumatrastraat vertrokken was, kwam er ome Sjel wonen, M. de Kok -Motte. Tante Fina Motte was een Belgische bij Brussel. Een Franstalige. Kun je nog steeds horen. Ome Sjel had ze leren kennen toen hij op de Brusselse Schildersschool was. Toen hij naar Tilburg terugkwam bracht hij ze als zijn vrouw mee. Ze waren er al getrouwd! Zes kinderen zijn er gekomen. Echt "Be1s"genchte leefwiJze. Zoon Fons heeft de Antwerpse Academie met succes gevolgd (vrije beurs). Zoon Ben: Herberg de Ekster, Biest Houtakker.

We waren nog gebleven bij het complex van Jac. Levens en het huisje van opa. Daar woonde ook eens de huisschilder Gust(je) Biesen. (Opgekocht en afgebroken door Jac. Levens.) Gust met gezin kwam omstreeks 1930 vanaf de hoek Korte Hoefstraat. Bij het huis was ook een grote hoge werkwinkel (met wènaas [windas] meen ik). Daar hebben de Biesens nog lang gewoond. Ze hadden een angorapoes weet ik nog. Gust lijstte ook in.

Dan: de antiquair van Riel. Later nog vóór 1940 meen ik, is van de poort, dacht ik een winkel gebouwd voor zijn zoon die horloger werd. Getrouwd met Ria de Rooij. Die winkel is er nog.

Dan daarnaast het woonhuis van Jan van Blerk (Brandkastenfabriek Smidspad). Toen is Jan, die een groot gezin had, spoorloos verdwenen. Daar was toen veel over te doen. En heeft broer Nico, die bij de zaak aan het Smidspad woonde, de zaak als enig directeur de zaak voortgezet. Maar in stalen kantoormeubelen. De brandkastfabricage werd afgestoten. Van het Smidspad is de zaak later omstreeks 1950 naar het industrieterrein, Zevenheuvelenweg, verhuisd. In het huis van Jan van Blerk kwam later weer architect Kees van Meerendonk wonen en opvolger zoon Frans.

Dan: de familie van Kempen. Twee vrijgezelle zusters (alweer!) Anna de kostuumnaaister en Carolien, die het huishouden deed.

De broer -weduwnaar Jaones met zijn dochter Sefa (Josepha) woonden erbij in. Jaones was zadelmaker van beroep. Vooral boeren kwamen er met zadelreparaties.

Voorheen, toen zijn vrouw nog leefde, had hij daarnaast -er was een poort tussen - een bedden en matrassenzaak, weet ik nog. Jaren twintig. Een of twee van zijn zonen gingen toen bij Vroom en Dreesman in de Heuvelstraat werken (stoffeerder). Die waren wel getrouwd denk ik. Omdat Jaones zo groot was werd hij dan ook "de Lange van Kempen" genoemd . Zijn kinderen waren ook flink.

Wij werkten als schilder ook voor de van Kempens. Carolien brandde in de oorlog '40 -'45 zelf haar koffie (surrogaat) . Ik meen van gerst (gort). Het was een gezellige familie. Sefa, later getrouwd met Jan Maayen woont er nu nog.

Het bedden -en matrassenwinkeltje is door architect van Meerendonk later verbouwd en kwam er schoolmeester L C Schellen en gezin te wonen. En ik geloof ook nog opa Schellen. Schellen -de Nijs, zo heette zijn vrouw. Lang hebben ze er niet gewoond, want nadien zijn ze verhuisd naar de Hasseltstraat tegenover -niet ver van de kerk. Toen werd ook het gezegde gebezigd: "Overal te heet of te koud. De familie Schellen kwam toen eerst van het Julianapark, waar toen de vrijgezelle schoolmeester Proost, 'n Zeeuw, kwam te wonen. Eerder reeds beschreven. Lang heeft de familie Schellen ook daar niet gewoond. Ze verhuisden naar een groot pand aan het Wilhelminapark. Het linkse huis tegenover het Peerke Donders standbeeld. Later is dat beeld een eindje teruggezet. Het stond tevoren in een apart plantsoen met hoge bomen (Canada's?).

Daar tussendoor liep de weg naar het Smidspad. Nu is het allemaal rijweg. Het is een laagte. Bij hevige regenval stond vroeger alles blank. Nu grotere rioleringen bij het asfalteren van de weg na de oorlog. Toen zijn ook de tramrails verdwenen.

Naast de familie Schellen woonde toen al, het huis met het trapje naar de voordeur (een bovenwoning) de heer en mevrouw Eijgenraam - Mommers, zuster van tandarts Mommers, tegenover Eijgenraam. Familie van Vishandel Eijgenraam, Telefoonstraat. In de benedenwoning woonde familie Antoon van Poppel - Merk compagnon van Mutsaers (Kees) en van Poppel wollenstoffenfabrikanten aan de Tongerlose Hoefstraat en de Goudenregenstraat bij de Zuid Oosterstraat. Zijn vrouw was een dochter van de toen nog bekende sigaren -en tabakszaak in de Noordstraat. Tussen haakjes: Kees Mutsaers was een neef van mijn vader (moeders kant).

Nu weer terug naar de familie Schellen de Nijs (Meester Schellen). Ze hadden één zoon Tonny en twee dochters. Tonny is vrouwenarts geworden in Sittard. (Hij was erg bekend). Hij is nog niet zo lang geleden overleden. Omstreeks 1986? Ria, de dochter is getrouwd met een zoon van Jan Roovers, leerhandel Smidspad. Vader, meester Schellen, gaf ook typen en stenolessen Het Tilburgs Instituut. Na de dood van zijn vrouw is meester Schellen met zijn tweede vrouw, een Dongense, weer naar de Philips Vingboonsstraat getrokken. Die huizen waren pas gebouwd. En weer later

zijn ze naar Dongen vertrokken, waar zijn vrouw vandaan kwam. Zo vergaat het in het leven van “de Mens”. Meester Schellen was gene makkelijke.

Weer verder de Goirkestraat in. Waar meester Schellen toen uittrok heeft architect Kees van Meerendonk toen voor een van zijn zonen een winkelpand ge(ver)bouwd. Een banketbakkerij met winkel. Die zoon was banketbakker. Alles net vóór 1940. En weer later is het opgekocht door de reeds eerder vernoemde Jac. Levens, bakkerijartikelen, wat zich later weer uitbreidde. Jac. Was vroeger een klasgenoot van mij. Toen woonde de familie Levens in de Molenstraat.

Dan komen we bij de woningen van Gerard (Gordje) Schoonis, de timmerman van Sjef van Huijkelom reeds eerder vernoemd.

In het huis rechts van de open poort woonde vroeger Toontje Maas de melkboer, waar later Mutsaers de timmerman in kwam. Die fabriceerde doodskisten, waar hij toch wel veel werk mee had. (opdrachten). Het ging op bestelling. Een zacht houten kist moest dan in één dag eikenhout geschilderd worden. Er waren maar drie dagen voor. Dat werd dan met spiritusverniss, ook de grondverf gedaan. Die was n.l. vlug droog. Toontje Maas was dáárvoor naar de Kasteeldreef verhuisd. De woning met grote achterplaats en loods, waar voorheen boer expediteur Zebregs in zat. Een familie van de bekende expediteurs aan het Wilhelminapark (ook café Tramstation).

In die tijd was er ook nog een boer -expediteur (ook familie) aan de Veldstraat. Van ongeveer 1900 tot 1950. Alles paardentractie. Ook daar heb ik nog gewerkt (schilder). De stadse boeren verloren (verkochten) toentertijd hun land aan de uitbreiding van de stad Tilburg. En met paard en wagen konden ze omgaan.

Naast de open poort van de familie Schoonis een dochter. Woont er nog. Later kwam er Antoon Schoenmakers in, die met zijn broer het koperslagersbedrijf op de draai van de Goirkestraat -nu Maas IJzerwaren -had. Antoon is bekend geworden doordat hij als liefhebberij een stoomlocomotief van plus minus 75 á 100 cm lang vervaardigd heeft. Die kon echt op stoom rijden. Hij heeft ooit op het Besterdplein gereden met wagons op rails. Ik meen dat er kinderen op konden zo sterk was hij gemaakt. Heeft toen nog in de kranten gestaan. De Pers was erbij.

Dan de nummers 128 en 130, de woonhuizen van de reeds eerder beschreven families de Kok. Frans de Kok & Zonen en omstreeks 1980 gekocht door een employé van de firma Jan van Laarhoven (Jewel).

Dan zat daarnaast, jaren '20 een kruidenierswinkeltje, later gekocht en verbouwd (nieuwbouw) door en voor Möller de Rooij, eerder beschreven. Laatstgenoemde is en dochter van Sjef de Rooij (de Rooij van Dijk). Ze woonde hoek Ringbaan Oost - Ringbaan Zuid tegenover het Cenakel. Mevrouw Möller de Rooij was evenals haar

vader Sjef de Rooij een heel precieze. Ook daar heb ik nog gewerkt omstreeks 1957. De heer Möller zag ik nooit. Die zat natuurlijk op zijn kantoor in de Goirkestraat, of was voor zaken op reis. De buurman was kapper de Bresser, waar ik kwam nadat kapper Willy van Spaandonk opgehouden was totdat ook Bressers met pensioen ging omstreeks 1980.

Dan: voordat wij bij Frans Staps komen een kleine woning een deur en een raam waar vroeger (jaren 20) nog een oud -tante woonde. Ik meen tante Janske. Ik denk een zuster van opa de Kok.

Dan de manufacturenhandel, de familie Staps met de zonen Gerard, de oudste, nog één of twee en Jan, de jongste. Ze hadden één dochter meen ik. Ik weet nog, dat in de open poort altijd gevoetbald werd. Vooral Jan was een echte voetballer. De dochter is met kapper de Brouwer aan het Wilhelminapark getrouwd. Frans Staps is rond 1940 gestorven . Ik weet dat nog omdat zoon Gérard in de begrafenisstoet meeliep in zijn uniform als soldaat (sergeant of sergeant-majoor). Het was toen de mobilisatietijd 1939 -1940.

Zoon Jan is later naar het Smidspad getrokken -hij begon daar voor zichzelf -naar het winkelpand van August Pijnenburg, die naar de Heuvelstraat verhuisde. Juwelier horloger Pijnenburg van de Wijngaard (Miet), een zuster van kapper van de Wijngaard, Smidspad. Het was één van de eerste zaken, die toen het Smidspad (de Heuvelstraat van het noorden ooit genoemd) verlieten. Ook veel fabrikantenvrouwen deden er hun inkopen. Dit alles stond in verband met de fabriekssluitingen en de opkomst van de winkelcentra in Tilburg Noord. Vincent Duitsman, Broers van Kempen en nog meer volgden. Het Smidspad werd een dooie winkelstraat. Heel jammer! Het hoorde echt bij het Goirke. Vooral in de Sinterklaastijd was het er erg druk.

Ik mag wel zeggen, August Pijnenburg (te jong gestorven in zijn eerste zaak, alleen klokken (bim bam) pendules en horloges) heeft het, als Goirkenaar, "gemaakt".

Toen had hij een vrij kleine winkel naast schilder Jan Maas. Zijn oudste zoon Gerard is later opticiën geworden, de jongste Puck is nu de baas in de Heuvelstraat. Bij Gerard zat ik nog ooit in de klas, Leoschool. Het nieuwe grote winkelpand is nog vóór 1940 gebouwd onder architect Kees van Meerendonk. Hij was toen met Jan van de Valk, Tuinstraat één van de bekendste Tilburgse architecten.

De handboog

Voordat we nu verder gaan, eerst nog over de handboogschutterij. Ook de Staps-en waren lid van l'Aventure, sociëteit opgericht in 1872. Rond 1948 was Harrie Mannaerts, schoenfabrikant de voorzitter. Piet van Meerendonk, aannemer - timmerman penningmeester. Om lid te worden moest je voorgedragen worden. In het

voorjaar, april, was het opening van de doelen. De meeste doelen waren vanouds buiten achter het café. Eenmaal per jaar was het koning schieten. De beste werd koning, de tweede prins. Voor de derde keer de beste: keizer. Bij café de Roode Haan, Wilhelminapark was ooit in de jaren twintig handboogschutterij "de Vriendschap" gevestigd. Onze pa was daar toentertijd lid van. Hij bracht zijn boog meestal mee naar huis. Als prijs waren er meestal wilde konijnen te verdienen. Het heette dan: "Ik heb er weer één geschoten". Ik heb nog een goeie barometer van fijn eikenhout. Achterop staat: "1 e prijs 1920". Zou hij die ook geschoten hebben? Het staat er met potlood op de achterkant eigenhandig opgeschreven. Moeder's vader, opa Piet(-je) van de Laak was ook bij de handboog: Kapelle Doelen in de Hasselt. Voor de mannen was het toen een ontspanning. De boog spannen! Nu vooral voetbal. Die barometer heb ik na het verscheiden van pa geërfd. En van opa van de Laak de handboog! Een stuk heb ik er nog van, het mooiste stuk wel: waar de pees op gespannen werd (been). Eén van mijn kinderen heeft hem bij het spannen gebroken. Dat moet je wel kunnen, spannen. Het was dan ook een "straffe" boog. Het was er een (Turkse eik) die vele kilo's trok. Je kon er heel ver mee schoten en hoog! Kapelle Doelen, café Fouchier, een oude boerderij met café. Op de plek is nu het Maria Ziekenhuis.

We komen bij de kleermaker Herman Suijs, Hermenneke genoemd omdat hij vrij klein was. Herman was ook een handboogschutter bij l'Aventure. Ik heb met Herman ook nog geschoten. Een plezierige man. Anders was je ook niet bij zo'n vereniging. Het meeste plezier had men met de "neven" schutters [naast schieters]. Eens werd verteld: "Een schutter schoot een ander zijn hand in zijn broekzak vast. Die stond net te ver in den doel met een hand in zijn broekzak. In de andere hand hield men de boog. Toen is er gelachen! Schutterijplezier of -Latijn. Fietsenmaker Harrie Donders was ook van de club (Simon Donders -de Krom Smidspad).

Nu volgt de grote inrij en garage van P. Smulders. Voorheen stond hier winkelwoonhuis Herman Suijs & Zoon. Na het overlijden van Herman zette de zoon kort na de oorlog '40 -'45 de winkel in herenkleding voort. Herman is ook een broer van de eerder genoemde Piet Suijs, aannemer, Veldhoven. Piet is vrij vroeg weduwnaar geworden. Voor de tweede keer getrouwd met twee gezusters, omdat die twee zusters niet van elkaar wilden scheiden. De vrouw van Piet Pessers, de slager aan het Julianapark was er een zuster van. Ze waren allen vrij klein. Ook woonde er nog een Suijs op het Smidspad. Dat was wel een iets ander type. Suijs was van Belgische afkomst, zoals er nog vrij veel waren. Toen was het ook "De Nederlanden" onder één koning. De Suijs -en stammen af van een bouwfamilie. De stamvader was de bouwmeester aan het Hof Ook moet burgemeester Suijs (Burgemeester Suijsstraat) tot die familie hebben behoord. Het huis van dr. v.d. Valk, vrouwenarts is door de firma Suijs gebouwd aan de Bredase weg. Natuurlijk onder architect Jan v.d. Valk (zoon). Veel eiken. De landsnaam België stamt af van de landstreek "Belgica", zuid west België ongeveer bij Duinkerken, wat ook vroeger tot Nederland behoorde. Nu Frans: Dunkirck.

Bron: een nicht van mij is met een Suijs getrouwd: Gerard, timmerman.

Weer verder plaats garage P. Smulders. Op die locatie stond voordien een rij huizen, een stuk of vijf. Met Herman Suijs afgebroken voor de uitbreiding. In het -ik meen het tweede -woonde vóór '40-'45 de kapper Josef Küh met zijn vrouw. Ik geloof, dat hij een Limburger was, of misschien een Duitser (zijn spraak, naam). Het was ook mijn eerste kapper, weet ik. Ook een plezierige vrij grote man. Ik dacht, dat er geen kinderen waren. Toen Küh daar weg moest, echter wel eerder, vertrok hij naar een pand in de Hasseltstraat, scheiding Wilhelminapark. Later kwam daar weer een andere kapper in (na zijn pensioen). Ik weet niet waar Küh en zijn vrouw gebleven zijn. In het laatste huis van de rij woonde een politieagent van de gemeentepolitie. Toen stond er nog een benzinepomp van garage Smulders.

Dan een rij hoge huizen. Die waren van aannemer Sjef van Huijkelom, die ze ook verhuurde (tegenover de zaak). In het eerste huis naast vernoemde politieagent woonde ooit rond 1940 de directeur van het Postkantoor Tilburg, toen nog in de Willem II straat -Telegraafstraat.

Daarnaast woonde omstreeks 1950 Bernard Duitsman en zijn vrouw Roos. De kinderen waren getrouwd. Bernard woonde tevoren bij de fabriek van Christje Mommers, nu Textielmuseum, waar hij bedrijfsleider was. Zijn zoon Gerard, getrouwd met een dochter van Piet Elias (schoenenzaak Smidspad) volgde hem na zijn pensioen op. Bernard, een grote flinke man met knevel en "potverdommeke" was ook een goeie schutter van de handboogschutterij l' Aventure. De tweede zoon werd bloemist. Had lang een bloemenwinkel aan de Spoorlaan (bij de Heuvel) tot zijn pensioen. De andere, Vincent, horloger, nu nog bekend als Juwelier Horloger Vincent Duitsman. Op het Smidspad begonnen. Dat waren huizen van Bernard Duitsman, naast ook nog het textielwinkeltje van Miet Loos -van de Laak.

Links zat J. Simons van den Brink, huishoudelijke artikelen (de pötjekooper, zo werd de grondlegger -de opa -genoemd). Nu nog in de Nieuwlandstraat (kleinzoon). Op het Smidspad vóór de winkelpanden van Vincent Duitsman en Miet Loos stond ooit, ik weet het nog, een groot oud huis winkelpand, waar de kleermaker Donders met vrouw en dochters woonden. Het was een vrij grote man en gezet, herinner ik me nog. Wij kwamen er ook in de winkel, waar ook modeplaten (modellen) hingen in de woonkamer opzij de winkel.

Later zijn de dochters verhuisd naar de Sacramentsparochie Ringbaan Oost. Ik dacht van Heutzstraat. Ben er nog een keer geweest.

Op de hoek (van de Goirkezijstraat) zat ook slagerij Clijsen. Ook dat (pand) was van Sjef van Huijkelom.

Dan de Goirkezijstraat. Ook wel "Houtstraatje" genoemd, vanwege houthandel Kees Maas, hardhouthandel. Je zag er veel hout, gezaagd in de buitenlucht tussen latjes voor het drogen en ook boomstammen.

Naast de zagerij twee woonhuizen. Zoon Harrie was de oudste, die nu nog de houthandel drijft. En zoon Frans, die ook meehielp. Er waren ook wel dochters, meen ik. Het was hard volk, zo hard als het hout zelf! Door het zware werk. Het vak maakt ook de mens. Als jongen waren die boomstammen een mooi speelterrein. We zijn er dan ook dikwijls verjaagd. Kees en Frans Bertens, Pierre Maas waren mijn speelkameraden (Smidspad) jaren '30.

Dan rechts van de Goirkezijstraat het grote oude woonhuis van de familie Brocken, gelieerd met de drukker Jan van Laarhoven. Omstreeks 1938 is dat pand afgebroken. Het was een lang huis, gezien na wat er net vóór de oorlog 1940 -1945 gebouwd is. Vier flinke middenstandswoningen. Op de hoek kwam de jongste zoon van bakker Sjef Smarius te wonen, verder Sjef Simons -Appels (zuster van Piet Appels) in orgels en piano's; Gerard Appels de notaris, toen nog kandidaat notaris, broer van Piet Appels. Harrie Zebregs en zijn vrouw hebben er ook nog een tijd gewoond (expeditie Zebregs Wilhelminapark). Notaris Appels is nog laat getrouwd. In het laatste huis de drukker Vorspel. Die kwam van de Gasthuisstraat, waar ooit zijn drukkerij (letterzetterij) was, naast de Gruyter, hoek Pironstraat. In het eerste huis (Smarius) kwam later Wim Simons, zoon van Jos.

Toen drukker (letterzetterij) Vorspel vertrok kwamen in het bovenhuis aan de Gasthuisstraat Kees Schoenmakers en zijn vrouw te wonen. Later kwam er ook zijn broer Sjaak in, toen pas getrouwd met mej Domen, ik meen een Dongense. Het waren zonen van Alfons Schoenmakers, wollenstoffenfabrikant Goirkestraat. Nu nog moet ik hierbij vermelden, dat in het oude fabrikantenhuis C. Schoenmakers, later nog lang vóór de oorlog, de familie P. Keusters -Mommers gewoond heeft, die bij de steenkolenhandel Dijkmans aan de Spoorlaan tegenover de losplaats, werkzaam was. Pierre was ook kerkcollectant. Een zoon, Harrie had "lamme" handen. Hij wist er geen houding mee. Hij was wel bij de tijd en leeft nog tot op heden. Bij de Brockens waren, nu nog wel denk ik, twee priesters. Naar men zegt: de grootste aandeelhouders van Jan van Laarhoven NV. Javel. Mijn zoon Tonnie is er boekbinder en die kan het weten.

Na vertrek uit de Goirkestraat is Brocken naast de zaak aan "het park" gaan wonen. Daar hadden ze enkele grote hoge panden. In één ervan woonde de vrijgezel Hein Mannaerts(van de schoenfabriek). Nog weet ik, dat de oude heer Brocken, hij was niet goed meer ter been, door zijn chauffeur naar de kerk (Goirke) gereden werd. Brocken's particulier chauffeur was een Belg, die bij de familie in huis woonde. Vluchteling, vermoedelijk oorlog 1914 -1918. Het was een gezonde flink uitziende man, veertig á vijftig schat ik. En zo te zien zal hij het wel goed gehad hebben. Nu dit alles weg. Plaatsmakend voor de grote inrit en winkelcomplex.

We komen bij de familie Venmans -van Gils in confectie meen ik. Mevrouw Venmans waas vóór haar huwelijk verloskundige. Een vervolg op de z.g. bakkers [vroedvrouwen], die in die tijd toch wel het meest de dienst uitmaakten. De verloskundigen waren medisch geschoold, hadden méér status. In een wijk was maar één verloskundige en werd bij huwelijk overgedragen bijvoorbeeld werkgebied Goirke -Veldhoven.

We naderen stilletjes aan het einde van de straat. De Denissen. Opa Jos is als stalhouder begonnen. Er was een grote achterplaats met stallingen.

Later verhuist dit bedrijf naar het Wilhelminapark. Trouw rijden, begrafenis, alles nog met rijtuigen, prachtige wagens. Zoon Frans, die rijtuigschilder was (vrijgezel) zorgde wel, dat ze prima in de lak zaten. Later ook huisschilder, werkte ook wel samen met schilder Jan Maas. Jos was de koetsier. Tussen haakjes: Jan Maas woonde toen ook aan "het park". Had ook een drogisterij.

Peerke Donders stond toen tussen hen in. Jos zijn dochter heeft de stalhouderij nu met auto's voortgezet. Nu nog. Een zoon heeft nu nog een garagebedrijf bij het Burgemeester van de Mortelplein.

Nu weer terug naar de Goirkestraat. In die oude zaak gin één van de broers van Jos en Frans, Piet verder met de vogel -, zaad -, hooi en strohandel. Doordat de enige zoon, Berry meen ik, geen kinderen had is die zaak nog niet zo lang geleden, na het overlijden van Berry opgehouden te bestaan. Ja, zonder opvolgers houdt geen zaak het vol, wat toch jammer is.

Daarnaast iets terug woonde op no 170 Willem Schoonis -van der Aa. Schoonius kwam oorspronkelijk van de Veldhoven, ha G. Schoonis, aannemer. Het was een groot pand met een half rieten dak. In de open poort was nog een aparte deur. Het pand had een grote achterplaats en tuin, een oude notenboom en perziken -ik heb er nog van op -en een grote loods voor het steigermateriaal. Oprichter was, denk ik wel 150 jaar geleden Gerard Schoonis. De zonen Willem en Gerard volgden hem op. Gerard was de metselaar, maar Willem werd de bedrijfsleider. De laatste was ook altijd net in het pak. In tegenstelling tot zijn broer Gerard, die altijd meegewerkt (gemetseld) heeft. Een timmerman werd altijd aangezocht, want timmerman en metselaar waren aparte bedrijven. Tegenwoordig, nu het bouwbedrijf Willem Schoonis trok later naar de Goirkestraat. Het oude pand werd verbouwd bijna geheel nieuw, achter kun je nog het oude herkennen. Ik schat omstreeks 1920 verbouwd. Het pand heeft een grote achterplaats en tuin en achterbouw, waar ook de WC in was. Er bestond toen nog geen waterspoeling. Toen, later, is het WC geworden; water-closet. In de woonkamer stond een zandstenen schoorsteenmantel met in gegrifte korenaren (vruchtbaarheid). Willem had een zoon, die architect geworden is buiten

Tilburg en drie dochters. De jongste was onderwijzeres op de Goirkese Maria Muloschool. De oudste zorgde toen voor het huishouden. De andere was ook thuis, weet ik nog. De laatsten zijn later getrouwd, één op latere leeftijd met een aannemer van der Weegen aan de Nieuwe Bossche weg. Van der Weegen leeft niet. Zij was al vroeg weduwe. Gerard bleef in de Veldhoven wonen bij het bedrijf.

Naast het oude woonhuis hadden ze al eerder een nieuw pand gebouwd, alwaar hij na zijn trouwen in kwam. Er kwamen drie of vier zonen en één dochter Annie. De jongste zoon leidt nog steeds het bouwbedrijf fa G. Schoonis Ook is er een van de zonen, meen ik, in het onderwijs gegaan. Vooral vóór de oorlog '40 -'45 heeft de firma Schoonis veel verhuurwoningen gebouwd: van Goorstraat, Jacob van Oudenhovenstraat, Houtstraat. Willem zorgde voor de huurinning. Hij zat ook in liefdadigheidsinstellingen. Het waren goeie mensen, echte goeie mensen!

Toen het pand leeg kwam door vertrek van mej. Schoonis, werd het gekocht door de familie Waijers, die toen woonde in de Industriestraat en daar weg moest vanwege de reorganisatie hoogspoor; met NOAD moest alles weg. Ze hadden een handel in band, veters en zogenaamd klein vak textielartikelen. Een opgroeiend gezin, zonen en dochter. Met die familie kwam ik door mijn schilder-zijn in contact. En wel door mijn tante Tina, eerder reeds vernoemd. En zijn daardoor vriendschapsbanden ontstaan. Als schilder maakte je dan ook gemakkelijk contacten. En de mensen hebben daar ook weer profijt van. Een schilder is per definitie een dienstverlener. In dit verband heb ik er ook aan meegewerkt, dat tante aan de flat kwam, waar ze graag zou willen wonen. Hoefstraat -Julianapark waren ze bezig mooie flatjes te bouwen. Ze is er ongeveer tien jaar geleden komen wonen. Na Brussel (ze was Belgische) heeft ze altijd op het Goirke gewoond.

Dan zijn we bijna op de draai Goirkestraat -Wilhelminapark, een paar woningen voorbij Willem Schoonis -van der Aa, een huis met een zogenaamde Franse kap (dak met een knik).

Volgens een zekere mevrouw van der Walle -Pelkmans, geïnteresseerd in deze materie, die heel vroeger tegenover woonde, dochter van eier -en wildhandel Pelkmans (eerder beschreven) woonde toen tussen omstreeks 1910 -1925 een naaister Jeanne de Cock, dochter van kleermaker de Cock, die op het Smidspad woonde. Een zoon van kleermaker de Cock heeft de kledingzaak de Cock aan de Koestraat nu aan het NS plein opgericht. Ik dacht ooit gehoord te hebben, dat het ook familie van Simon de Cock wullen dekenfabrieken was. Het kan zijn!

Dan waar nu Simons, piano's en orgels gevestigd is, stond begin deze eeuw het woonhuis met smidse van Frie van Moorsel, de latere Sint Nicolaas van Tilburg Noord met Orpheus de harmonie. Alom bekend. Een historisch figuur. Toen was het pand reeds lang afgebroken.

Waar hij toen woonde? Hij woonde daar omstreeks 1900 met zijn moeder, broer Frans en zuster Miet. Frie en Frans waren allebei smid. Frie (Sinterklaas) moet ook eens van zijn paard gevallen zijn. Bij een rustpauze werd er wel eens aangelegd!! (Opm: café bezocht en gedronken) .

Op het gedeelte waar de smidse was heeft fabrikant Sjef de Rooij een koetshuis laten bouwen. Het werd later de garage toen de auto in aantocht was. Nu is het de showroom van Simons. Het kan verkeren!

We zijn nu aan het einde van de Goirkestraat gekomen. Firma Jos W. Simons - Appels. Zijn vrouw was een zuster van Piet Appels en dochter van Willem, oprichter van de houthandel Appels en Co. Zoon Wim, getrouwd met een dochter van Jan de Cock -Brocken (1e huwelijk) was employé (kantoor-magazijn) bij Enneking wollenstoffenfabriek. Tot de sluiting is hij daar gebleven. Hij kwam toen in het bestuur van bejaardenstichting Huize Goirke (voorheen Sint Ignatiusgesticht). Later vertrokken naar huize Heikant. Vandaar weer naar "t Laar "als directeur tot aan zijn pensioen. De jongste zoon Piet drijft heden nog de piano en orgelzaak Vader Jos was ook organist van de Goirkese kerk, maar door onenigheid met het parochiebestuur hield Jos het voor gezien. Dit is reeds lang geleden. Toen ging Jos voortaan naar de Hasseltse kerk. In zijn plaats kwam toen Christ Kuijten uit Waspik, reeds eerder vernoemd.

Wilhelminapark heel vroeger De Veldhoven, wijk Veldhoven, aangelegd door tuinarchitect Springer. Ook dat werd het domein van de gegoede burgerij en fabrikanten. Vooral toen het park aangelegd was tussen 1900 en 1910.

Het ziekenhuis is hier ook begonnen (Franciscanessen, die het begin gemaakt hebben) Waar nu de Coöp. Melkinrichting is (was) werd in een gewone woning een ziekenkamer ingericht. Later werd het voortgezet in het gasthuis, Gasthuisstraat, waar het later Sint Elisabeth uit voortgekomen is. Toen werd het ziekenhuis.

Aan het latere klooster aan het park zetten de "ziekenzusters" nog wel hun werk voort onder andere doden afleggen. Bij een sterfgeval ging men daar naar toe.

De bekende Frans Siemer (d'n Siemer), godsdienstleraar Odulphus lyceum was er ooit lang in huis. Ik zie hem nog op de fiets in zijn zwarte toog, groen van ouderdom en zwarte hoed (steek) Later in d'n Oliemeulen, Reitse Hoevenstraat. Het kan ook zijn, dat hij in de kapel van de Franciscanessen de H. Mis op kwam dragen. Dyn Siemer was een vrij grote forse man.

Dit was een stukje geschiedenis vooraf over het Wilhelminapark. Toen nog met herten aan de ingang. Tijdens de oorlog verdwenen op last van het gemeentebestuur en/ of de Duitse bezetter. Ook het hekwerk van de Wilhelminaboom in de "banaan".

Eerst apotheek Mutsaers. Die zat er al vóór 1940. Eerst bouwde hij de apotheek. Piet was toen nog niet getrouwd. Later heeft hij er de bovenwoning op laten bouwen bij zijn huwelijk. Piet was met zijn pijp altijd wel in de winkel /apotheek te vinden. Hij werkte zelf ook mee. Een markante en manke man. Hij liep namelijk mank. Zijn ouderlijk huis (-je) stond in de Hasseltstraat kort bij de Kasteelhoeve. Zijn vader was Adrianus (Jaoneke) Mutsaers. Hij had nog een broer Sjef die accountant is geworden. Jaoneke Mutsaers was al vroeg weduwnaar. Pa Mutsaers had vroeger een goed betaalde baan (baas) op de fabriek. Zodoende en doordat ze eenvoudig leefden, kon hij zijn zonen laten studeren. Beurzen waren er toen nog niet! Jaoneke, hij was maar klein, was een plezierige baas. Toen kon je hem bij "het Park" dikwijls tegenkomen. Bolhoed op en leunend op zijn wandelstok hield hij met iedereen, die hij tegenkwam een praatje. Ook eens met mij. Iedereen kende toen iedereen. Dit alles weer lang geleden.

Naast Mutsaers nu twee hoge panden, misschien ooit voor een fabrikant gebouwd. In één ervan woonde de familie Snik, die verzekeringsagent was. In het andere Bernard Lemmens, manufacturier uit de Hasseltstraat: de burgemeester van de Hasselt, zoals hij liep, groot en zwaaiend met beide armen. Kort na de oorlog heeft hij daar een hele tijd met zijn gezin gewoond. Nadien kwam er Anton Wilke, juwelier en baszanger. Nu weer bruidsmode.

Dan komt het woonhuis van Van Meerendonk van Blerk, hout en bouwmaterialen. Zijn vrouw is een zuster van Jan en Nico van Blerk, kantoormeubelen, vroeger brandkasten. Verder naar het park toe is de zaak.

Het grote huis van tandarts Harrie Mommers volgt dan. Getrouwd met een Brocken (van Laarhoven!) een vrij groot gezin. Harrie was een grote man met grote handen om stevig je hoofd vast te houden bij het tanden trekken. Een dochter is met Piet Simons getrouwd. Nu is de praktijk der niet meer.

Naast de inrij zat daarnaast eens Jos van den Brand, die een chemicaliënhandel had in de Stedekestraat (het park).

Café "het Tramstation", genoemd naar de tramhalte en remise. Het was van Zebregs, transporteurs. Het was ook het trefpunt voor de "duivenmelkers". Van daaruit werden de duiven naar het zuiden getransporteerd. Ik denk met de trein. Boven het café was de vergaderzaal. De Dongense en de Waalwijkse (Wolkse) tram reden daar. In dit café was toen ook "Het Voermanswezen" gevestigd, een bond van vervoerders, wat Zebregs nog steeds is. Mijn opa van de Laak was er ook lid van:

steenkoolvervoer naar de fabrieken. Het Tramstation is nu verleden tijd, maar vroeger was het ook de aanlegplaats, ook voor de voerlui naar Loon op Zand, Dongen visa versa.

Dan de bloemenzaak, die er al lang zit "Mille Fleurs" van de Cock. Ook een nazaat van Simon de Cock, wollendekenfabrikant.

Dan de begrafenisonderneming Denissen reeds eerder uitvoerig beschreven. Vroeger de paardentractie nu auto's. Maar hoe lang zal die nog bestaan? Juffrouw Denissen is niet getrouwd. Het zou jammer zijn als er niet voor opvolging gezorgd werd, al is die maar "voorheen Denissen".

Daar vlak naast het oude Politiebureau reeds lang opgehouden. Boven het politiebureau was een woonhuis. Daar woonde ooit inspecteur? In dit verband: vóór aan het Julianapark was eens een politiepost.

Gaan we nu het Smidspad in. Waar komt die naam vandaan? Er zaten ooit twee smeden, weet ik. Smid van Blerk, van kleine smederij uitgegroeid tot een groot bedrijf en smid Verhoof, "Kuntje" Verhoof genoemd vanwege zijn dikke achterwerk. Hij was trouwens overal dik.

En die woonde toen tegenover de weduwe Zebregs, café. In het pand van Verhoof was ook een dameshoedenzaak gevestigd. Zijn ongetrouwde dochter was hoedenmodiste. Lang vóór de oorlog verbouwd en toen kwam er de groentewinkel van Van Gameren te zitten. Het Smidspad kende vele winkels. Er waren vóór 1940 twee groente -en fruitzaken. Vlak achter het politiebureau was een groentezaak

en vlak ernaast ook een: de gezusters Cato en Anna Verheijen. Wij zeiden op zijn Tilburgs gewoon: "bij Raaien". "To" (Cato) was een echte dikzak. Anna: gewoon. Die eerste groentezaak heeft nog lang voor 1940 plaats moeten maken voor de nieuwe winkel van Aug. Pijnenburg, juwelier, horloger. Bij vertrek naar de Heuvelstraat kwam er Jan Staps stoffenhandel in.

Ook was er lang geleden een parapluwinkel, fa Dekkers, naast Theo de Hoogen, petten, die boven de winkel gestikt werden. Later verhuisd naar de Ringbaan Noord. Toen maakten ze veel uniformpetten.

Dan was er toen de radiowinkel van Harrie van Erve met electriciteitsartikelen. Als buurman had Radio van Erve de koperslager Oostelbos, die zijn werkplaats vooraan in het Smidspad had. Nu een lege plek. Voorheen zat er een groentezaak in, dacht ik niet zeker te weten. Wel dat daar van Hest een sigarenwinkeltje had en dat zijn dochter kapster was.

Tegenover Oostelbos en H. Van Erve een rij woningen van bakker van der Westen. Voor de oorlog woonde er op de hoek de Duitse familie Schmid, waar later na de oorlog cuisinier Van Eijl in kwam. Toen woonde er ook Jongbloets, de kleermaker, waar later Nodacon in de Hasseltstraat uit voortgekomen is.

Voordien woonde Jongbloets naast café de wed Zebregs. Toen werd het café Leo Haans -Zebregs en kwam "weuwke" Zebregs in het huis van Jongbloets met de ongetrouwde zoon Noud, die schilder was. Is evenals vader Zebregs niet oud geworden. In de zaak van Zebregs zaten veel verenigingen: Operettevereniging met Kees van Gorp, L'Aventure, Sint Nicolaasvereniging Noord.

Frie van Moorsel, eerder genoemd, later Oosterbaan (onderwijzer). Zijn vader was bedrijfsleider bij Eras & Znn. Het waren Amsterdammers, groot soort volk. Ook de moeder, die luidkeels kon lachen, weet ik nog! Ze woonden toen in de van Hogendorpstraat in een groot huis van Eras. Achter lagen de fabrieken. Toen was er ook de wasserij van Erp gevestigd (Modern). Veel stoom in het Smidspad. Later Ringbaan Oost bij "Trois Suisses" En ook nog Keeke de Kort met de ook ongetrouwde zuster Jana. (die was groot). Oorspronkelijk was het een oud huis.

Later omstreeks 1930 verbouwd met als burens: het echtpaar Willem Vriens, die een sigarenzaak hadden. Later kwam de dochter erin, die met een rijsschoolhouder getrouwd was. In het oude pand is de kruidenierszaak begonnen. Ik kwam er toen al in de winkel. Het was onze kruidenier en ze verkochten prima waar. Ook hadden ze een aparte chocolaterie. Ze deden ook "en gros", wederverkoop. Ik weet nog, dat Keeke, ze was maar klein last van galstenen had. Sjef, een broer ervan, die in "de Theresia" woonde, had toen de winkel van Jan van Laarhoven. Het was nog de oude zaak. Toen de Kort met een van Gisbergen (geen Tilburgse) getrouwd, was ook een broer. Ze hadden een bakkerij met de zonen Piet en Ad, die bij mij ook op de Leoschool zat. Hun specialiteit was: speculaas, die ik er ook dikwijls gehaald heb. Later is het: P. de Kort -Maas geworden. Toen is ook de winkel verbouwd. Vroeger was het een ouderwets bakkerswinkeltje. Het was ook heel plezierig volk. Ad bracht dikwijls krenten in zijn broekzak mee naar school, die Ad ook uitdeelde.

Ja, er zaten toen vanaf 1900 en later drie bakkers op het Smidspad: van der Westen, de Kort en Klerks. De laatste, Klerks Laureijs zat naast de Goirkezijstraat. Later Klerks -Van der Westen, gefuseerd. De zoon -één zoon en één dochter hadden de Klerks'en -is met een dochter van Jan van der Westen getrouwd. Hij was ook collectant van de Goirkese kerk.

Naast Klerks zaten toen ook de gezusters Mommers, die een "ellegoed"- winkeltje hadden met een broer, die een steenkolenhandel had in de Veldstraat.

En dan een grote kruidenierszaak omstreeks 1930 waar later "frutje" Maas ijzerwaren in kwam. Louis Maas - Bruijstens, zij een Goudse meen ik, was oorspronkelijk aannemer timmerman, waar hij zijn manke been aan over gehouden heeft bij een val. Later in ijzerwaren begonnen. Louis en Rika: 4 geslachten, 7 kinderen, 34 klein- en 8 achterkleinkinderen hebben, nadat zoon Kees de zaak overgenomen had vertrokken ze naar de Hertogstraat en weer later in Sint Jozefzorg, Ringbaan Zuid, hun diamanten bruiloft (60 j) gevierd. 88 en 84 jaar toen in 1975.

Zoon Harrie ging na de oorlog '45 naar Limburg, waar hij de aannemersfirma "Wilma" oprichtte Willems -Maas. Bestaat nog. Hun nieuwbouw: Drömof, Goirkestraat; Dröge, Mommers en Franken. Wat een ondernemende familie!

Naast Luis Maas, zat rond 1930 toen nog een kruidenierszaak Toontje Timmermans en hij wás ook timmerman!

Iets terug was kapper Theo van den Wijngaard gevestigd. Hij was eerste klas kapper. Toen had je nog klassen! Hij met zijn zoon waren ook toneelkapper. De familie had een zeer goed uiterlijk. Ze hadden ook een dochter. Of er meer kinderen waren weet ik niet.

Dan had je toen van de Put en zijn vrouw, die hadden een viszaak. Ik meen dat van de Put ook met vis ventte.

Daarnaast Graard Smulders met een sigarenwinkeltje. Het Smidspad telde ook 3 sigarenwinkels en de kruidenier, die voorheen zat in de winkel van Maas ijzerwaren, had toen ook een aparte sigarenwinkel. Het was een grote zaak. De Heuvelstraat heeft er momenteel geen een. Ooit ook 3.

Dan Termeer -Schoonis, schoenenzaak. Mina, zijn vrouw, was een zuster van aannemer W. Schoonis uit de Goirkestraat, zaak Veldhoven en aldaar geboren. Ze is vrij jong gestorven vóór de oorlog 1940. Ook de zoon Gerard, die met een Struijcken (aannemer) getrouwd was. Het was een vrij groot gezin. Jan Simons, vooraan Smidspad huishoudelijke artikelen, was met een Termeer getrouwd. De oudste zoon Temeer, later naar de Heuvelstraat getrokken -nu kleinzoon -heeft ooit inde jaren '30 een vrij ernstig motorongeluk gehad. Hij reed al vroeg motor. Het was toen het gesprek van de dag.

Daarnaast zat toen ook Broers van Kempen, speelgoedzaak en teken -en schrijfbehoeften. De vrouw van Harrie Broers was, vermoed ik een zuster van de "Lange" van Kempen, zadelmaker. Een drukke winkel vooral in de Sinterklaastijd. Later de zoon, die weer verhuisde naar Tilburg Noord, Heikant. Voordien woonde in dat pand ome Tinus de Kok en tante Wies, die toen ook tante Jaanske als buur hadden. Ik vermoed: een zuster van opa. Ze woonde daar (weduwe geworden) met

een dochter. Ik kwam er toen voor onze pa tabak halen. Dat moest ik toen al doen! ½ pond tabak van den Biggelaar, Breda. Ome Gust, broer van pa, was daar reiziger in: koffie, thee en tabak. Later is dat winkeltje door Broers van Kempen opgekocht voor uitbreiding van de zaak. Bij tante Jaanske kreeg ik altijd sigarenpijpjes toe.

Even terug naar vishandel van de Put. Voordien zat daar de paardenslager van den Berg, later verhuisd naar het Groeseind, Hoeksestraat. Tussen haakjes Groeseind: groes = gras, wat daar ooit veel groeide. Alzo ontstonden ook Hei-eind bij de Hasseltse kapel naar het kanaal toe, Moleneind =Loonse weg, het Herringsend, Korvel, de Uitweg Goirke en het Kwaadeind =Kedènt.

Ook de aannemer timmerman Piet Spijkers en zoon was toen aan het Smidspad gevestigd. Een grote flinke man, zijn vrouw echter was maar klein. 2 zonen en 1 dochter hadden ze, meen ik.

Daarnaast de familie Rademakers, weduwe en zoon, die chauffeur -bezorger bij bakker van der Westen was. Later getrouwd met de eerder genoemde kapster van Hest.

De tweede schoenenzaak en -fabriek was Piet Elias. Later heeft zijn ongetrouwde dochter de winkel voortgezet. Eén zoon trok naar de Heikantse baan.

Dan komen we bij Toon van Riel. Het was een bekende zaak in veevoerders.

Naast de winkel was een grote poort en achter: een groot magazijn, waar de granen en zaden opgestapeld lagen. Het was een groot soort volk, man, vrouw en de kinderen. De oudste zoon Frans heeft verder mogen leren. Hij kon goed leren. Kwam ook niet in de zaak. Heb Frans nooit meer gezien, buiten de stad getrokken, vermoed ik.

Er waren, meen ik 3 dochters. Een ervan is met Sjef de Kort (van bakker Toon de Kort) getrouwd, die toen later het pand verbouwd was, er ook een kruidenierszaak begonnen in navolging van tante Keeke. Sjef is plotseling, te jong nog, gestorven. De tweede dochter trouwde met een zoon van Simon Donders: Lambert, die een goeie zanger was (bariton). Hij was, meen ik, bij de operettevereniging van Kees van Gorp. De derde dochter Lieke, deed honden trimmen "Lica-shop". Toon en zijn knecht brachten de zakken voer meest op de transportfiets thuis. Nu bestaat het niet meer.

Links ernaast, de leder- en rubberwarenwinkel van Harrie Schollen. Hij verkocht ook lederen voetballen. Harrie was zelf ooit voetballer, Zo'n bal: fl. 14,00 weet ik.

Dan kwam de bedden -en gordijnenzaak Kafoe en Znn. Rond 1930 hadden ze een klein winkeltje, weet ik nog.

Later omstreeks 1940 uitgebreid met enkele panden. Er waren drie of vier zonen en enkele dochters, die onderwijzers waren. Een van de zonen is voor zichzelf begonnen in de Theresia. Een zoon werd, meen ik, onderwijzer en de jongste (vrijgezel) heeft de zaak aan het Smidspad voortgezet. Dit alles is nu ook weg. Er waren geen opvolgers en dan.. . het Smidspad liep terug. Dus ook: "Kopen bij Kafee dan slaag je goed".

Tegenover, hoek Leo XIII straat zat vroeger omstreeks 1930 een snoepwinkel. Daar kon je voor één cent kopen. Toen ook "ge1uks" toffees -er zat een prijsje in verborgen, en stroopsoldaatjes, jodevet (=druivensuiker) en "duimsjep" (soort drop).

Iets verder de straat in tegenover de Leoschool was ook zo'n winkeltje: Keller. "Kuntje Kelder" genoemd. Het was klein volk, ook de vrouw en kinderen, zonen en dochters. Ze hadden iets Chinees, vond ik. Die winkeltjes liepen wel, tegenover de school! In de winkel op de hoek kwam later na de oorlog de ijs -en friteszaak Hulsken in. Die liep nog beter. Vooral met de verenigingen van café Haans -Zebregs in de buurt. Weer later kwam er een tapijtzaak in.

Even de Leo XIII straat in: de wollen stoffenfabrieken H. van Beurden Mol en Caspanni.

Tegenover de Leoschool: van Beurden -Mol, die naast de fabriek woonde. De stoker hiervan heette ook Harrie van Beurden -toeval?- die woonde in de Veldstraat dus vlakbij. Van de Van Beurden's kan ik me alleen Harrie voorstellen. Van Caspanni: de moeder, mevrouw Caspanni en de twee zonen. Of ze dochters hadden, weet ik niet. Je zag ze 's zondags alle drie in de kerk om 9 uur. Mevrouw Caspanni was een vrij dikke, maar een goed mens. Eens heeft ze met mijn moeder aan de deur staan praten, die kennelijk de bel -een koperen handje, afgebroken en meegenomen) aan het poetsen was. Het zaterdagse werk. Ook de stoep schuren (schrobben). Die zonen waren een eind in de twintig. Chique heertjes, één ervan was kalende. Ik vermoed, dat de vader overleden was. Nu is het studentenhuus.

Daarnaast was toen een open terrein, waar de kolen voor de fabriek opgeslagen werden. Nu staat er een rij woningen.

Er tegenover, naast de school woonde mandenmaker Jansen en gezin en de winkel. Vader Jansen een grote flinke man, was blind, had een donkere bril op. Vooral de rieten wasmanden gingen goed. De rieten fietsstoeltjes, die zaten fijn. Een zoon hielp ook mee en woonde later in de Kapelstraat (huizen Sjef van Huijkelom, die daar gebouwd waren omstreeks 1935).

Rechts van de Leoschool woonde de familie van den Wildenberg. Een dochter was ook onderwijzeres.

Verderop, tegenover de Minister Talmastraat: het koffie -en theewinkeltje van broer en zuster Jaoneke en Truike van Iersel. Er stond een grote koffiemolen en het rook er altijd naar koffie, vooral van het malen. Ik moest er de koffie en thee halen en mijn moeder ging dan om de maand of zes weken afrekenen. Dan mocht ik ook mee, want een vrouw ging 's avonds nooit alleen. Koster van Iersel uit de Hasseltstraat was een familielid. Een neef, meen ik (1930-1945). Op latere leeftijd zijn de van Iersel-tjes naar het Sint Ignatiusgesticht gegaan en weer later naar de Heikant, naast de kerk en pastorie.

Toen werden er (twee) woningen afgebroken en kwam er de fietsenzaak van Adr. Spijkers te zitten. Hij was knecht bij Simon Donders. Smidspad, die voor zichzelf begon na 1945.

Weer het Smidspad in. Sjaak Bertens –Janssen (halverwege het Smidspad) no 59, Sjaak was ook een broer van Noud en Janus Bertens (reeds vernoemd) en was meubelmaker. Hij maakte op bestelling de meubels zelf. Ook kreeg hij meubels van de fabriek.

Er waren twee zonen: Kees en Frans. Zoon kees werd ook meubelmaker en zoon Frans stoffeerder. Er waren geen dochters. Sjaak had ook een knecht, bij drukte soms twee. Zijn vrouw Anna was een iel zwak menske. Daarom was er ook een werkster. Omstreeks 1930 is het oude pand verbouwd met verdieping en plat dak. Kees is later getrouwd met Lies, dochter van schoenfabrikant Smulders, Julianapark. Frans met Wil, een dochter van slager P. Westland Goirkestraat 22.

Dan opa Bertens. Die woonde boven de zaak van zijn zoon Adrianus (Joaneke) Bertens, hoek Smidspad. Het was een bovenhuis. Opa was weduwnaar. Jaoneke had een bos aan de Dongense weg en daar ging opa Bertens graag naar toe om hout te halen voor de kachel. En hij stookte maar! Toen hij kinds werd liep hij dikwijls weg. Dan moesten ze opa gaan zoeken. Dat weet ik van Kees. Meestal zat hij aan de Dongense weg; het bos!! Van dit alles is aan het Smidspad niets meer te vinden. Exit !!

Weer naar "het Park" noordzijde. Het trapjeshuis. Gust Mannaerts- Keijzer. Later zijn neef dokter Mannaerts, nu dokter Sintnicolaas.

Daarnaast een open poort en oud herenhuis. Daar woonde vroeger "den Brouwery" (3 Hoefijzers Breda). Later familie van den Heuvel, ook kerkmeester. Er was een depôt van de 3 Hoefijzers. Er reed een span paarden met de bierwagen met tonnen (fusten) vol en leeg. De voerman op de bok.

Dan Jan Pessers -Mannaerts van de Wol- en Lederfabriek aan de van Bylandtstraat, de grond van het "kasteel van Tilburg". Er waren geen kinderen meen ik. Wel waren het hartstochtelijke paardrijders in uniform.

De familie Ackermans. Leerlooier. Het laatst woonde er nog een ongetrouwde juffrouw Ackermans. Haar zuster, getrouwd met een van de Steenhuijsen Piters woonde daarnaast. Achter was de looierij. Haar man was een broer van dokter de Steenhuijsen Piters uit de Goirkestraat (reeds beschreven). Hun burens was de familie Harrie Aarts, de reeds eerder beschreven grote aannemer-bouwer.

Dan de Dr. Nolensstraat met op de hoek het klooster van de zusters Franciscanessen, eerder reeds beschreven.

Dan op de andere hoek weer een nog bestaande leerlooierij Schenkers. Heden nog stankoverlast. Met twee woonhuizen.

Daarnaast een vrij nieuw pand van Mommers & Co (Christje Mommers). Theo de Leeuw, functionaris bij Mommers & Co woonde er. Hij was een zoon van c& de Leeuw heel vroeger omstreeks 1930. Aan het Wilhelminapark naast de C.T.M. is nog steeds het café. Later drankenhandel aan de Abraham Kuypersstraat: zijn oudste broer.

Dan weer het grote woonhuis van M. Brooijmans. Martinus was vroeger de conciërge van de Hoge Burgerschool, Paleis Raadhuis. Hij was ook lid van de Nieuwe Koninklijke Harmonie.

Daarnaast woonde in een groot herenhuis Professor Kaag van de Hogeschool. Het was een groot gezin. De kinderen hadden omstreeks 1950 een briefje voor het raam staan "Witte muizen te koop" herinner ik me nog.

Daarnaast zat doctorandus Pochat, die een accountantskantoor had. Door zijn zoon overgenomen. Ik ken hem nog van de Leo school.

Daarnaast was ooit een oud winkelhuis. Al lang was het geen winkel meer. Wel stond er nog de toonbank met weegschaal en koperen gewichten. Konden ze er geen afstand van doen? Omstreeks 1960 afgebroken en kwam er het grote woonhuis van Leenaarts, Kledingmagazijn. Ze hadden toen nog een winkel in de Veldhoven. Later kwam de zaak aan de Juliana van Stolbergstraat, hoek Piusplein. Het pand in de Veldhoven is afgebroken voor de poort van Piet Schuermans, drankenhandel met daarnaast het woonhuis. Waar ooit vroeger, al in 1930 Miet de Jong, vrijgezel een winkel had in "wit goed" (lees: katoen en linnen). Dat was toen nog het oude pand. Moet had toen ook naaisters in dienst o.a. een dochter van aannemer van Beurden aan de Veldhoven, Wilhelminapark naast bakkerszaak van Iersel.

Heel vroeger stond op deze grond (einde Wilhelminapark) ook een bakkerij Bredo. Het was wel het oudste, omstreeks 1700 gebouwde huis en winkel uit de Veldhoven. Alles was toen Veldhoven. Ik heb het nog goed gekend. Het stond iets terug. Voor het huis was nog de zandgrond. De Veldhoven moet wel ooit van het noordelijk stadsdeel het eerst bebouwd en bewoond zijn geweest. Zie: het oude woonhuis van aannemer Schoonis, half met riet gedekt. Ook uit 1700, schat ik.

Waar nu van Iersel zit, dat pand is later, veertiger jaren, door Jan Bredo gebouwd, denklijk door zijn buurman Gebroeders van Beurden. Jan ging met zijn huishoudster boven wonen. Onder kwam slijterij de Leeuw reeds vernoemd. Ook daar heb ik nog als schilder gewerkt. Daar langs is de Abraham Kuypersstraat.

Hier moet ik nog aan toevoegen, dat naast (links) het nieuwe pand van San Bredo nog een open plek was, waar Caroline van Beurden- van Doormalen, toen weduwe van Jan van Beurden (van de Gebroeders!) een pand, woonhuis heeft gebouwd voor haarzelf en de kinderen.

Caroline een dochter van Drikske van Doormalen -van Kempen, de koperslager reeds vernoemd (Kessels instrumenten) was op latere leeftijd getrouwd met de weduwnaar Jan van Beurden, alwaar ze toen huishoudster was. Ze moet geboren zijn op het Smidspad, waar haar ouders eerst gewoond hebben. Later naast het kerkhof Goirkestraat (na de familie van de Zanden) Jan van Beurden, met vernoemde Caroline, die na een kort huwelijk weduwe werd, woonde toen in één van de 2 huizen van Jan van Beurden, voorbij de Abraham Kuypersstraat.

In het andere woonde Beerens, grossier in wollen stoffen, firma van Bladel, Gasthuisstraat. Een zoon Martin is met een dochter van Harrie van Rooij -Paijmans, Julianapark getrouwd. En toen de woning van Caroline van Beurden vrij kwam, kwam daarin een andere (neef) Beerens in, zoon van de Beerens, die in het grote oudere huis afkomstig was. Het waren de Gebr. Beerens.

Daarnaast het huis met de trap-vensters. Bij laatstgenoemde Beerens hadden ze een zoon André, die Witte Pater geworden is in België. Ze hebben, Martin en André bij mij in de klas gezeten op de Leoschool. De Beerens-en golden als een welgestelde familie, hadden veel antiek. Het hele binnenhuis was "antique". Ik bedoel: het ouderlijk huis.

We steken over naar de zuidzijde van "het Park", waar na de oorlog '40 -'45 een stuk van ongeveer 15 meter afgehaald is. Doorrij voor het verkeer. Na de bevrijding van Tilburg, 27 oktober 1944 hadden zich daar enkele Engelse soldaten genesteld met de mitrailleur, weet ik nog. Nadat in september -oktober de laatste Duitse karavaan aan de noordzijde van het "Park" voorbij getrokken was. In tegenstelling toen in mei

1940 het Duitse leger de stad binnentrok, was het een enigszins zielig gezicht. Boven op de grote vrachtauto gezeten, aten ze nog hun laatste boterham op. Ik zie het nog voor me. Ook op "Dolle Dinsdag" zie ik nog enkele Duitse soldaten langs de gevels van de huizen door de Goirkestraat sluipen. Maar nu de populatie! Daar stond ooit de "Gulden Vlies"- sigarenfabriek van Majoie. Een Franse naam!

Waar toen het grote woonhuis met zijn stoep lag is later de familie Smits gevestigd een zuivelwinkel en een sigarenwinkel. Mooie panden. De sigarenzaak is opgedoekt. De sigarenfabriek stond ver achterin de open port (inrij) . Het was de grootse sigarenfabriek van Tilburg. Er waren ook vele kleine. De sigarenfabriek "Jeanne d' Arc in de Leenhouver" (Alleenhouderstraat) voorheen Aurora gloeilampenfabriek. Jeanne d' Arc was van Vriens, hoek Alleenhouderstraat -Gasthuisstraat. Ook een goeie sigaar. De echte Tilburger weet dit alles nog. Een bekende Majoie was: Jules, journalist bij de plaatselijke krant, stukjesschrijver.

Links hiervan zit dokter Gommers. Is hier reeds lang gevestigd. De visites legde hij op zijn motor af, ingepakt in leer. De oude: een markante man. Nu is het de zoon.

Rechts weer het oude café de Leeuw (vóór 1950) en dan: de voormalige CTM.

Vorbij de Stedekestraat het kloostercomplex van de "Verlaten Kinderen". Het werd door de zuster Carmelitessen beheerd. Als zodanig functioneert het nu niet meer. Voordien vanaf 1864 was hier de Koninklijke Nederlandse Harmonie "Orpheus" gevestigd. Een van de oudste harmonieën (vaandelafdeling) van Tilburg. Langs de straat (het Park) was toen een verhoogde ruimte, een soort vierkante kiosk, die er al geweest moet zijn voor dat het Wilhelminapark werd aangelegd. Het was een zandvlakte met grote kuilen. Vlakbij stond ook een notariswoning.

Dan heel vroeger een lange rij zogenaamde wevershuisjes, waar nu ook poelier Baas gevestigd is.

Dan kwam het oude winkelpand van Hetteema, sigarenzaak. Nadat de (oude) heer Hetteema gestorven is (nog te jong!) hebben zijn zonen het hedendaagse nieuwe pand gebouwd.

Dan de weduwe Verhoeven, expediteurs. Reden vroeger ook kolen voor de fabrieken.

Dan twee cafés restaurants. De Roode Haan jet bekendste aan "het Park". Rond 1920 zat er van Empel, vergunninghouder in, broer van slager van Empel Noordstraat? Toen was er ook de handboogschutterij "de Vriendschap" gevestigd. Tussen haakjes bij Boerke Mutsaers zit nog "de Vriendenkring". Nadat het ledental terugliep kwam er de kegelclub "Herinnering" waar ook vrouwen lid van konden worden. Het was

eigenlijk een soort elitegezelschap. Ook fabrikanten. Louis Schoenmakers was ook lid. Na de bevrijding van Tilburg hebben de Engelsen het in bezit genomen. Wordt gebruikt als keuken. De kegelbaan lag er nog. Vlak er tegenaan: het café "Alt Wien" Weer een tijd geleden zat er Jos Janssen in een grote man en een goeie solist (baszanger). Bij die cafés had je ruime terrassen, waar je met warm weer (liggen op het noorden) goed zat. Een mooie locatie.

Dan weer "Foto Schmidlin", die een Zwitser van geboorte was. Vroeger een kleine zaak. Na de oorlog vernieuwd en uitgebreid. Met A. van Beurden (1843) Willem II-straat de bekendste in Tilburg. De oudste fotograaf hier ter stede was Festke of Berssenbrugge?

Dan omstreeks 1930 zat op de hoek van het Wilhelminapark slager Dirks. Al vóór 1940 had hij al een automatiek met kroketten enzovoorts, waar ik toen 's zondagavonds al heen ging.

Steken we over naar de westzijde van het Wilhelminapark. We zien dan de hoge kasteelachtige fabrikantenpanden. Links: Pessers van Zuijlen (adellijke naam). De fabriek lag aan het Lijnsheike net over het kanaal. PVZ wullen dekens net als AaBe zeer bekend. Ik dacht, dat ze kinderloos waren. Jan, erfgenaam van Pessers van Zuijlen, liep, met een sigaar in zijn mond, dus te voet van "het Park" naar het Lijnsheike. Ik bedoel Jan Pessers -van Wesel.

Daarnaast Franken -Keijzer, met de zonen Frans en Jan Hun fabriek lag in de Goirkestraat "Gebroeders Franken". Ter herinnering: Franken & zonen lag aan het Julianapark ('t Geitenparkske). Nadat haar man gestorven was en haar kinderen getrouwd waren, trok mevrouw Franken -Keijzer naar de bij de fabriek gelegen fabrikantenwoning aan de Goirkestraat. Voorheen woonde daar Norbert en zuster Henriette Franken, beide ongehuwd. Henriette (de hen!) bleef het laatst over. Toen kwam het leeg. Franken -Keijzer, Mannaerts -Keijzer was familie: gezusters.

Dan twee oude panden met tuintjes ervoor. De families Theo Raaphorst en Schyns. Mejuffrouw Schyns is nog bekend van de oprichting van de openbare, eerst R.K. Leeszaal Willem-II straat. Raaphorst werkte bij de politie.

Dan volgt de fabrikantenwoning van Pessers, familie van Pessers -Verbunt, meen ik, van de wol -en lederfabriek aan de van Bylandtstraat. Bij een zoon Wim heb ik ook nog omstreeks 1935 op de Leoschool gezeten.

De apotheker Kerssemakers, voor zover ik weet één van de oudste apotheken van Tilburg in het noordelijk stadsdeel. Een tijdje geleden -1987 -het oude pand verlaten

om zich te vestigen in het pand links, waar vroeger ook een Pessers woonde. Ik meen: ook Pessers -Verbunt.

Maar eerst nog tussen de twee eerder genoemde huizen van Pessers in: het zeer mooie architectonisch gebouwde pand, villastijl, eerste steen: 2-1-1932 van houd (Noudje) Eras. Vermoedelijk van de wollen stoffenfabriek Eras en ZM in de Goirkestraat. Tot 1929 stond hier café "De Zwarte Leeuw".

Dan komt er weer een Eras! Daniël (Daantje) Eras -Teubner. Zijn eerste vrouw is vrij jong gestorven. Ik vermoed, aan de naam te horen, dat ze Duitse afkomst was. Later is hij weer getrouwd met zijn huishoudster. De naam weet ik niet meer.

Er waren twee zonen: Koos en Gerrit. Een ervan heeft vroeger, dertiger jaren, de voetbalclub S.E.T = Sportclub Eras Tilburg, opgericht. Over het kanaal in de Stokhasselt was het voetbalterrein. Koos, die ook voor de tweede keer is getrouwd, leeft niet meer. Wel S.E.T. Van de andere broer is niet zoveel bekend. Koos was de bekendste! Deze familie was van Eras en Znn aan de Goirkestraat. Koos woonde aan de Bredase weg.

Daarnaast was toen ook de elektricien Frans van Gestel gevestigd. Ze hadden ook een lampenwinkel. Begin jaren '40 is ook zijn vrouw (te jong) gestorven, waarna hij hertrouwde. Frans had een stuk of wat kinderen (vrij groot gezin).

We zitten nu kort bij het Kuiperstraatje. Vroeger waren er drie: Het Park, in de Hasseltstraat naast herenboer Harrie Teurlings, vroeg weduwnaar met zijn zoon Wim, (Willeke) tegenover de Rooij van Dijk, die kolen reed met paard en wagen voor de fabrieken. Willeke reed ook paard "de Lux" toen genoemd. Later is hij met een burgermeisje getrouwd. Ook zij waren lid van het voermanswezen, gevestigd meen ik in café de Beer in de Hasseltstraat tegenover de kerk.

De derde Kuiperzijstraat liep vanaf 't "Kedent", toen Herstalse straat, heden Kwaadeindstraat. Nu het Timmermanspad, waar ook slager Timmermans woonde.

Die drie straatjes liepen alle naar de fabrieken Thomas de Beer en Kastofa van Beurden (later uitgebrand). De laatste stond er slecht voor (crisistijd) jaren dertig.

Genoemd, waarschijnlijk naar een kuiper. Een apart beroep toen. Die waren er veel nodig, fabrieken en in de huishouding (waskuip). Ze werden veelal van honingvaten gemaakt. Van een nieuwe kon je de honing nog ruiken.

Terug naar "het Park". Op de hoek zat ook weer een Pessers. Ook van dezelfde familie (broers) en dezelfde fabrieken: Pessers -Verbunt. Bij zoon Berry, stamvader was Bernard Pessers, heb ik ook op de Leoschool gezeten. Later getrouwd en woont

nu in België. Bernard, Berry, ging ook toen vooral van de vader op de zoon. De stam moest behouden blijven!

Van die Berry* een waar stukje historie: Mijn moeders moeder (opoe) Adriana van Beurden, getrouwd met P. v.d. Laak, moet ooit omstreeks 1900 voor de jonge Berry een bok opgehouden hebben (groot brengen) voor zijn bokkenwagen, een bolderwagen met grote houten wielen, die zo lekker over de keien "bolderden". In de winter, toen ze op een dag de bok ging voeren had opoe door een val, het was glad, een been gebroken. Mijn moeder heeft het zelf verteld! Het was ook een zwaar mens, ongeveer 100 kg.!

* Rectificatie: Bij nader inzien moet 't niet Berry Pessers, maar Berry de Beer zijn geweest (van Thomas de Beer). Die fabriek lag namelijk achter de tuin van kolenhandel P.(opa) van de Laak. Ooit woonde er aan het Wilhelminapark de familie Lambert de Beer-Eras. Dat kon die Berry wel eens zijn!

De Van Beurdens was een zwaar gebouwd volk. Ze had een broer Frans, Frans-oom, zeiden ze toen, die toen met zijn zuster Kee samenwoonde in de Tongerlose Hoefstraat. Die men "Paus van Beurden" noemde. Frans -oom was tuinier, een echte landman, gegroefd gelaat. En tante Kee: die snuifde (snoof) -was een waar ritueel-snuiftabak. Weet het nog goed. Meegemaakt!

Op de rechtse hoek van de Kuiperstraat zat het Arbeidsbureau, een groot herenhuis. Van wie ooit geweest? Voordien zat het op de Markt. Vóór 1950.. . . .

Dan een poort, grossier Mol-Pauwels, reeds lang weg, naast kapper de Brouwer.

Links omstreeks 1950 de sigarenzaak van Diessen, die veel sigaren geleverd zal hebben aan de vele fabrikanten in de omgeving. Op de grote winkelraam stond: "Gabaty", wie weet het nog? (Gabaty, een Turks, Egyptisch sigarettenmerk). Omstreeks 1960 is de voorgevel geheel verbouwd. Ook was het geen winkel meer. Was het omdat de "grote klandizie", de fabrikanten, uitstierven? Of naar elders vertrokken? De afgang was begonnen!

Dan twee hoge herenhuizen. Ik vermoed van Thomas de Beer. In één ervan woonde, meen ik, Jan de Beer. Nu niet meer, leeft niet meer, denk ik.

Dan: enkele hoge panden. Naast de bank 't linkse, een bovenhuis met trapje en leuning, was alweer voor een Pessers! "Eerste steen gelegd Nicolaas, Bernard en Henrica Pessers". Vermoedelijk Pessers -Verbunt, van Bylandtstraat, Wol en Leder. Omstreeks 1950 woonde boven: het echtpaar Eijgenraam -Mommers en onder: de fabrikant Tonny van Poppel, van Mutsaers en van Poppel textielfabriek, Tongerlose Hoefstraat.

Daarnaast meester L.C. Schellen. Eerder beschreven. Nu notaris Simons, Ik vermoed familie van de pianohandel. Het was ook familie van notaris Appels.

Dan weer een bank en de complexen van Jan van Laarhoven "Jan Plek" genoemd. Nu "Jewel". Alles was daar Van Laarhoven en Brocken. Hebben goed "geboerd". Er is wat "afgeplekt". De Boekbinderij! Het boek was in opmars.

Daarnaast vroeger een woning met stoep en hangketting afbakening, dat zag je veel vroeger. Eigendom! Ik dacht, dat daar toen een Mommers in zat (tandarts Mommers tegenover) de familie Mommers.

Dan de vroegere kantoorcomplexen en de woning van Thomas de Beer. Eén ervan is afgebroken. Ik vermoed, dat van Karel de Beer-Eras, later omstreeks 1930 naar Goirkestraat 69 verhuisd (was van Eras) tegenover de pastorie.

Dan enkele woonhuizen. Het laatst woonde er de familie van Eijl. Het was van de fabriek van Gebroeders Janssens. Hij, van Eijl, was daar functionaris, bedrijfsleider denk ik. Ken ze niet zo goed. Wel weet ik, dat ze een priesterzoon hadden: pastoor geworden in een dorp (Leende?). En dat was het begin van "het Park". Daar begint de Hasseltstraat of: eindigt!

De geschiedenis van het Goirke overziende, constateren we, dat vooral de fabrikantenfamilies: Franken, Eras, Pessers en Mannaerts hun stempel gedrukt hebben op wat het Goirke met de middenstand en zijn arbeidzame (grote) bevolking geworden is. Dan verder springen er de families van Dijk, van Meerendonk sterk naar voren. Ook de Zebregs-en. Vooral die zie ik als de laatste stammen van de "gore" grond, wat het Goirke eens was.

Ik zou tekort schieten als ik mevrouw de weduwe G. Smulders- Appels (87) een geboren en getogen Goirkese hierin niet betrok. Ik denk, de oudste, die nog in die straat woont. Het is wel zeker! Ze vertelde me, dat ze geboren is aan het Julianapark. (Ook mijn opa de Kok!) Ze is uit het bakkersgeslacht Jan Paijmans. Het huis toen nog winkel van later: van Rooij -Paijmans. Mevrouw Paijmans was haar zuster. Ook Paijmans Delgijer was familie en ook slijterij- wijnhandel weduwe Paijmans, Goirkestraat. Voornoemde weduwe G. Smulders -Appels was na de kostschool, toen ze 16 jaar was, gaan werken als kantoorjuffrouw bij de tegenovergelegen fabriek J. Mannaerts. Dat was toen nog onder de oude Frans Mannaerts, ook gemeenteraadslid. Frans was de oudste zoon van de oprichter Jan Mannaerts, waar de weduwe Smulders nog veel over weet te vertellen. Dank daarvoor.

Ook heb ik haar broer (80) Wim, witte pater, Norbertijn, Heeswijk ontmoet. Eerste H. Mis in de Goirkese kerk in 1932. Hij kwam bij zijn zuster op bezoek. Tussen haakjes: De Norbertijn, Anton Baeten, abt, is ook een Goirkese.

Nog enkele sociale aspecten.

In de Goirkestraat en zijstraten had de C.T.M. twee melkventers.

In de jaren '20 -'40 had Dirk ..?. afkomstig uit Gouda de route Goirkestraat. Dirk was vroeger protestant, maar door zijn huwelijk met een Tilburgse katholiek geworden. Ik vermoed, dat Dirk in zijn diensttijd, Kromhoutkazerne (de Willem-II kazerne was er nog niet) zijn vrouw heeft leren kennen. Dat gebeurde wel meer. Nooit zal ik vergeten, het was op de morgen van 10 mei 1940 om plus minus half acht, dat ik Dirk hoorde roepen: "De oorlog is uitgebroken!" Dirk was een plezierige man. Hij woonde toen op het Pieter Postplein, waar zijn vrouw ook nog een "ellegoed"-winkeltje had naast café "Taxandria".

De tweede melkboer was toen Toontje van Laarhoven, een vrij klein plezierig baasje, die de Kapelstraat en omgeving bediende. Verder nog een derde (zelfstandige) melkventer Toontje Maas. Hij woonde in de Kasteeldreef, waar hij ook een melkwinkeltje had.

Ja, in zo'n grote kinderrijke buurt was heel wat nodig. Ook waren de bezorgers rijdende en lopende nieuwsbladen. Want, zoals Dirk onze melkboer eens zei: "Colijn (toen minister) is de grote schuldige aan de crisis jaren dertig."

Piet Raaijmakers was toen omstreeks 1930 de postbode. Met de cape tegen de weersomstandigheden evenals de politieagent, toen nog met de sabel langs zij. Nu met pistool. Piet woonde in de van Hogendorpstraat. Een van zijn zonen kwam later ook bij de politie. Daar in de buurt (Kapelstraat) woonde ook nóg een politieman: Willem Neve. (Een Zeeuw) Maar die was bij de vreemdelingenpolitie, altijd in burger.

Een van de eersten, die je 's morgens door de Goirkestraat hoorde rijden, waren de wagens met de melkbussen voor de C.T.M. -fabriek. Ook s zondags. Die kwamen vanaf het Lijnsheike waar de meeste boeren woonden.

En dan: de harmonieën, die je geregeld uit zag trekken: serenades brengen bij feestelijke gebeurtenissen. Muziek hoorde er zeker bij! Jammer, dat je dat niet meer ziet. De mensen voelden zich toen bij alles veel meer betrokken. De Bourgondische leefwijze kwam toen meer tot uitdrukking. Veel speelde zich op straat af.

Was er iemand in de buurt overleden, dan kwam de "doodsbidder" van Rooms Leven "aanzeggen". Dat hoorde toen zo en meestal gaf hij de overlijdenskaart af. Heel veel ging in die tijd persoonlijk en.. ... er was altijd iemand thuis ! De koffietafel na de uitvaart bestond toen uit broodjes met oude kaas. Die moest men van het stuk zelf afsnijden! En ook wel krentenmik en roomboter. Vrij sober, wel goed. Daarna wel de borrel! "Ouwe Jaap", toen het Tilburgs merk, dikwijls als voorproefje (veurpruufje) op de te verdelen erfenis!

Hiermee dacht ik wel aan het einde van mijn "Latijn" te zijn en hoop een goed stuk informatie gegeven te hebben over de beginperiode van het stadsdeel "het Goirke", dat een waardige plaats verdient in onze stad Tilburg. Schrijver dezes heeft er een waar genoeg aan beleefd dit alles te mogen en kunnen schrijven.

F. de Kok